

Leto XIX. Stev. 17
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 1/2 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

OB TRIDESETLETNICI SMRTI VLADIMIRA ILJIČA LENINA

Veliki sin človeštva

Vladimir Iljič Lenin sodi med največje sinove človeštva, ki so se vse svoje življenje borili za človeško srečo, za srečo delovnih ljudi. Po Marzu in Engelsu je Lenin največji teoretik mednarodnega proletariata in največji praktični osvobodilnega boja delavskega razreda in vseh zatiranih.

Lenin je živel in se boril v najusodnejših dneh novejšega človeštva. Živel je in ustvarjal v času, ko je moralo človeštvo napraviti preokret v razvoju. Stari kapitalistični sistem in posledice, ki jih je povzročil (izkoriščanje delavskega razreda, zatiranje, krize itd.), je bilo treba prebiti in utreti pot novemu svetu, svetu socializma. To veliko zgodovinsko nalogo so izpolnili ruski delavci in kmetje pod Leninovim vodstvom in ob podpori mednarodnega proletariata.

Odtlej, zlasti med drugo svetovno vojno in po njej, si je socializem z različnimi sredstvi in po različnih poteh ter v različnih pogojih čedalje pogumneje utiral pot in si jo še utira, in sicer skozi razne pore ter v različnih oblikah. Socializem ne more nobena sila niti zadržati niti uničiti. Življenje ga zahteva, prej ali slej mora zmagati povsod, če želi človeštvo napredovati, to pa želi. Zato se bori delavski razred in najnaprednejše sile na svetu.

Lenin je pustil za seboj ogromno teoretično delo. To je velika zakladnica znanstvene misli in praktičnih izkušenj. V svojih delih je proučeval vse družbene in teoretične probleme svojega časa in razvil strategijo osvobodilnega boja. Lenin je razvil temelje in predvidel glavne oblike prve demokratične ljudske države. Mnogo je pisal o agrarnemu vprašanju, o etiki in estetiki, razvil marksistični pogled na svet itd.

Ob teh delih so se učili in se še uče naš delavski razred, jugoslovanski komunisti in naša Tita. Ta nauk, nauk marksizma in leninizma, kot nam je govoril tovariš Tito med vojno, je bil naše najmočnejše orožje v boju zoper vse sovraženje naših narodov. Oprajoč se na marksizem, na nauk Marxa, Engelsa in Lenina, so jugoslovanski komunisti lahko našli ustrezne oblike razvoja socialističnih razvojev v naši državi in odprli poti za ustvarjanje resničnih demokratičnih odnosov med ljudmi.

Po Leninovi smrti se je na svetu marksizem spremenilo. Socialistične sile so dandane veliko močnejše kot za njegovega življenja. Socializem in sile, ki se bore za demokratične in enakopravne odnose med narodi, so tako močne, da so vreden činitelj v reševanju nekaterih mednarodnih vprašanj. Razvoj kapitalizma je dobil močno, v nekaterih državah pa tudi odločilno državno-kapitalistično obeležje. Mnogi kolonialni narodi so izbojevali svojo svobodo, nekateri pa jo bodo kmalu. To je ustvarilo možnosti za vzpostavitve posebnih, ugodnejših odnosov med narodi in državami. Vse to ustvarja tudi posebne pogoje in določa posebne metode boja za socializem.

Teh sprememb Lenin ni mogel docela predvideti. Oprajoč se na nauk Marxa, Engelsa in Lenina, morajo sodobni marksisti spoznati tisto novo, kar je nastalo, in določiti svojo taktiko boja za socializem.

Marksizem in leninizem nista znanost, ki lahko zastari in ki jo je kot takšno moč postaviti v muzej. To je živa in ustvarjalna misel, polna dinamike in realizma. Zgolj marksistična metoda proučevanja družbenih pojavov lahko delavski razred vodi po pravilni poti in privede tako njega kot ostale delovne množice do zmage.

Jugoslovanski komunisti, zlasti pa tovariš Tito niso nikdar obravnavali marksizma-leninizma kot dogmo, marveč kot splošno napotilo na akcijo. Steer pa so tudi klasični marksizma sami zahtevali od svojih sodobnikov in bodočih revolucionarnih pokolenj, naj jih tako pojmujejo. Engels je sila silkovito prikazal nadaljnji razvoj revolucionarne misli in revolucionarne prakse, ko je

dejal, da so novi rodovi bili zme-
raji za glavo višji od prejšnjih.
Če se je kdo upiral shemam, kalu-
pom in dogmam, so bili to tvorci
marksizma sami. Zoper takšno
pojmovanje marksizma se je
zlasti bori Lenin, se mu posme-
hoval ter sheme in kalupe znan-
stveno pobijal.

Lenin ni govoril zgolj takrat,
kadar je šlo za posamezne znan-

biti — specifična in da jim je
skupen samo glavni cilj — so-
cializem. Prav te pisanosti poti
in teh raznovrstnih oblik ne vi-
dijo in ne morejo videti »teore-
tiki« kominformizma, ki je ne-
katera delavska gibanja, na ka-
terih čelu so Stalinovi učenci,
spremenil v privrsek zunanje po-
litike Sovjetske zveze in jih po-
stavil v službo moskovske vlada-

stvene trditve, marveč tudi kadar
je šlo za poti razvoja socializma
pri posameznih narodih. Znanje
so njegove besede: »Vsi narodi
bodo prišli v socializem, to je
neogibno, toda ne bodo vsi prišli
na isti način, vsak bo vnesel ne-
kaj svojega v to ali ono obliko
demokracije, v to ali ono va-
rianto diktature proletariata, v
ta ali oni tempo socialistične pre-
obrazbe raznih torišč družbenega
življenja.«

Današnji splošni pogoji boja
za socializem, ki obstoje v po-
sameznih deželah ter v svetu kot
celoti, omogočajo, da ta boj uve-
ljavljamo z najrazličnejšimi sred-
stvi in da so oblike razvoja so-
cializma tako različne, da bo na-
rodom skupen le socializem sploh,
v najširšem smislu te besede.
Prvenstvenega pomena je dej-
stvo, da so bile v sodobnih sve-
tovnih pogojih ustvarjene mož-
nosti, da posamezni narodi lahko
najdejo svoj razvojni pot v so-
cializmu, ki je glede oblik boja
in oblik upravljanja lahko — in
ne samo lahko, marveč tudi mora

joče birokratske kaste. Zato so
ta gibanja v zastoju in razpadajo.
Pravi borci za socializem čedalje
bolj spoznavajo, da pod vo-
dstvom kominformističnih partij
ni moč izbojevati osvoboditve de-
lavskega razreda in zgraditi res-
ničnih socialističnih družbenih
odnosov ter najti pravih poti
svojega boja.

S tem, da sta Stalin in njegova
birokratska kasta izdala socializ-
em in Oktobrsko revolucijo, ni
bil prav nič zmanjšal Leninov
pomen, njegov nauk in njegovo
delo. Velika Leninova misel o
človeški svobodi, demokraciji in
socializmu je postala last vseh
naprednih ljudi in tudi v prihodu-
snje lahko samo le še bolj raz-
plamteva duha borcev za socia-
lizem in plemeniti njihovo dušo.
Glavne Leninove ideje ostvarja-
mo tudi v naši državi. Le-te se
tako ali drugače ostvarjajo po-
vsod, kjer se bije boj za svobo-
do, za socializem. Zato je Lenin
pripadal in bo zmeraj pripadal
vsemu človeštvu, kajti bil je in
ostal bo državljani sveta.

TABORIŠKA V PAN MUN JOMU SE PRAZNIJO

INDIJCI NE NADZIRAJO VEČ VOJNIH UJETNIKOV NA KOREJI

Ujetnike odvažajo v Južno Korejo in na Formozo,
kjer jih bodo večidel vključili v svojo vojsko

Pan Mun Jom, 20. jan. (Reu-
ter). Indijci so začeli vračati
Združenemu poveljstvu severno-
korejske in kitajske ujetnike, ki
so odklonili repatriacijo. Skupno
bodo vrnil 22 tisoč ujetnikov, ki
so bili doslej pod nadzorstvom
indijskih čet in nevtralne komi-
sije. Kitajskemu in severnokorej-
skemu poveljstvu pa bodo vrnil
347 južnokorejskih in zavezniških
ujetnikov, med njimi tudi 21
Američanov. Vendar je predst-
nik kitajskosevernokorejskega po-
veljstva izjavil, da teh ujetnikov
ne bodo sprejeli, ker sodijo, da je
sklep nevtralne komisije v na-
protju z določbami sporazuma o
premirju.

Sing Man Ri je poslal voj-
nim ujetnikom, ki so jih davi iz-
ročili Združenemu poveljstvu, po-
slanico, v kateri jim je želel do-
brodošlico, bodisi kot civilistom,
bodisi kot pripadnikom njegovih
oboroženih sil.

Kitajske ujetnike bodo iz za-
časnih taborišč odpeljali s ka-
mitonj v Lučon, zatem pa s ladjo
na otok Formozo, Severne Koreje-
ce pa pošiljajo z vlaki proti Kun-
sanu in Pohangu, kamor sta davi
prispele tudi predsednik južno-
korejske vlade ter načelnik gene-
ralnega štaba.

Medtem je ameriški minister
za vojsko Stevens s letalom pri-
spel na Korejo, kjer bo inšpiciral

Skupščina je sprejela poslovnik ter izvolila stalne odbore in komisije

Ljubljana, 20. jan.
Danes dopoldne se je pričela
I. skupna seja Republiškega zho-
ra in Zbora proizvajalcev Ljudske
skupščine LRS III. sklica. Sejo je
otvoril predsednik skupščine tov.
Miha Marinko. Potem ko je tajnik
skupščine tov. Albert Jakopič pre-
čital zapisnik prejšnje seje in so
poslanci zapisnik soglasno spre-
jeli, je predsednik tov. Miha Ma-
rinko obvestil ljudske poslance,
da je Ljudska skupščina LRS pre-
jela naslednje predloge: poročilo
Izvršnega sveta o razrešitvi so-
dnika Vrhovnega sodišča LRS dr.
Teodorja Tomiška, poročilo komi-
sije za pripravo predloga po-
slovnika Ljudske skupščine LRS,
da je končala delo s predlogom za
postopek pri sprejemanju poslov-
nika in s predlogom poslovnika,
interpelacijo ljudskega poslanca
tov. Jožeta Lukača o razvrstitvi
delavcev v pokojninske razrede in
o družinskih pokojninah vdov (to
vprašanje bo po sprejetju poslov-
nika dostavljeno Izvršnemu svetu),
odpoved mandatu poslancev Re-
publiškega zbora Alojza Benka in
Štefana Šabjana, razen tega pa je
skupščina sprejela še nekaj pred-
logov in prošelj, ki jih bo poslala
ustreznim odborom, brž ko bodo
izvoljeni.

Predsednik skupščine tov. Mi-

ha Marinko je nato predlagal tak-
le dnevni red: sklepanje o pred-
logu komisije za pripravo pred-
loga poslovnika Ljudske skupšči-
ne LRS o postopku pri sprejema-
nju poslovnika Ljudske skupščine,
obrnava in sklepanje o predlo-
gu skupščinskega poslovnika, vo-
litve stalnih odborov in komisij
in sklepanje o razrešitvi sodnika
Vrhovnega sodišča LRS dr. Teo-
dorja Tomiška. Skupščina je so-
glasno osvojila predlagani dnevni
red.

Preden je skupščina začela ob-
ravnavati prvo točko dnevnega
reda, je predsednik skupščine to-
variš Miha Marinko predlagal, da
bi zaradi tega, ker so poslanci pri
prihodu na današnjo sejo prejeli
precej popravljeni predlog po-
slovnika, ki se bistveno razlikuje
od prejšnjega osnutka sejo na-
dajali šele popoldne ob štirih, da
bi poslanci lahko proučili poprav-
ljeni predlog poslovnika. Ta pred-
log je skupščina osvojila.

Nadaljevanje na 2 strani

Osnutek družbenega plana in proračuna FLRJ

Beograd, 20. jan. (Tanjug).
Zvezni izvršni svet je po sklepu
o začasnih gospodarskih ukrepih

pred sprejetjem družbenega pla-
na za 1954 predložil Zvezni ljud-
ski skupščini osnutek družbenega
plana za leto 1954. Po odloku o
začasnem financiranju v prvem
tromeščju 1954 so dostavili Zvez-
ni ljudski skupščini tudi osnutek
proračuna FLRJ za 1954. Po istem
odloku je Zvezni izvršni svet pre-
dal Zvezni ljudski skupščini tudi
osnutek zakona o proračunu. Prav
tako je Ljudska skupščina spre-
jela osnutek zakona o družbenih
planih za razvoj gospodarstva.

Predsednik Tito bo poročal skupščini o delu Zveznega izvršnega sveta

Beograd, 20. jan. — Predsednik
republike Josip Broz Tito bo na
zasedanju Zvezne ljudske skupš-
čine, ki bo konec tega meseca v
Beogradu, poročal skupščini o de-
lu Zveznega izvršnega sveta.

Tanjug je izvedel, da je poro-
čilo že pripravljeno in da bo v
soglasju s člani Zveznega izvrš-
nega sveta dostavljeno skupščini.
Poročilo daje pregled naše notra-
nje in zunanje politike, kakor tu-
di pregled dosedanjega razvoja na
polju družbene in državne ure-
ditve ter gospodarskega sistema.

ZADNJI DNEVI PRED KONFERENCO V BERLINU

Zahodnonemški sindikati terjajo združitev Nemčije

Jutri bo zasedalo vodstvo SPD — Vlada v Bonnu v tesnih stikih z Berlinom

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 20. jan. Strokovnjaki
v ameriškem glavnem stanu v
Berlinu se še naprej razgovarjajo
o tehničnih podrobnostih in pri-
pravah na berlinsko konferenco.

Pričakujejo, da bosta v petek
z letali prispeli v Berlin ameri-
ška delegacija z Dullesom na
čelu in angleška, ki jo vodi Eden,
medtem ko bo Bidault prispel z
vlakom preko sovjetske okupa-
cijske cone. Iz Vzhodne Nemčije
poročajo, da pride Molotov v so-
boto ali v nedeljo.

Bonnski službeni opazovalci,
med katerimi je tudi poseben po-
oblaščenec bonnske vlade prof.
Grew, so že v Berlinu. V Bonnu
menijo, da se bo Grew danes
ali jutri vrnil v Bonn, kjer bo
poročal Adenauerju o svojih raz-
govorih in vtisih iz Berlina. V
ministrstvu za zunanje zadeve
so sestavili poseben odbor, ki bo
v stalni zvezi z Berlinom.

Danes je predsednik nemških
sindikatskih Freitag zahteval, naj
berlinska konferenca Nemčiji
omogoči ponovno gospodarsko in
politično združitev. V pozivu za-
trjuje, da si bodo nemški sindi-
kati prizadevali, da se bo zdru-

žena Nemčija razvijala v demo-
kratski smeri.

V četrtek bo zasedalo pred-
sedstvo nemške socialno-demo-
kratske stranke. Pričakujejo, da
bodo socialni demokrati še en-
krat pred berlinsko konferenco
objavili svoje mnenje in zahteve.

V nemškem tisku prevladu-
jejo poročila iz Berlina ter ugi-
banja in domneve o rezultatih
konference. Zanimiva je reakcija
časnikov, ki so blizu socialnim

demokratom, na »sumničenja in
nezaupanje v berlinske razgo-
vore«, ki jih je opaziti v nekate-
rih časnikih, ki so blizu vladi.
Današnji bilten socialno-demo-
kratske stranke je posvetil svoj
uvodnik tej stvari. Časnik piše,
da je že samo sklicanje konfe-
rence velik uspeh mednarodne
politike, ki Nemcem daje ugod-
no priliko, katere ne bi bilo
treba izgubiti.

Rade Vujović

Iznaše diplomatske službe

Veleposlanik Velebit na poti v Beograd

London, 20. jan. (Tanjug). Ju-
goslovanski veleposlanik v Lon-
donu Vladimir Velebit je davi od-
potoval v Beograd. Izjavil je, da
njegovo potovanje v Beograd ni
v zvezi z nobenim posebnim vpra-
šanjem, marveč da gre le na red-
no posvetovanje v državnem taj-
ništvu za zunanje zadeve.

Connant na sprejemu pri Ivekoviću

Bonn, 20. jan. (Tanjug). Ju-
goslovanski veleposlanik v Zahodni
Nemčiji dr. Mladen Iveković je
priredil sprejem, ki so se ga ude-
ležili: ameriški visoki komisar v
Zahodni Nemčiji James Connant
in druge osebnosti iz tukajšnjih
diplomatskih in političnih krogov.
Ameriški visoki komisar je danes
odpotoval v Berlin.

Poslanik Rukavina pri Entezamu

Teheran, 20. jan. (AFP). Novi
jugoslovanski poslanik v Iranu
Ante Rukavina je bil danes pri
iranskem zunanjem ministru En-
tezamu. V kratkem bo šahu iz-
ročil svoja poverljiva pisma.

Odlikovanja abesinskim državnikom

Beograd, 20. jan. Generalpol-
kovnik Peko Dapčević bo v krat-
kem kot osebni odposlanec pre-
sednika republike maršala Tita
odpotoval v Adis Abebo, kjer bo
izročil najvišja jugoslovanska od-
likovanja etopskemu cesarju Haile-

le Selasiju in drugim uglednim
osebnostim.

Stefanopoulos Koči Popoviću

Beograd, 20. jan. (Tanjug). —
Grški zunanji minister Stefanopu-
los, ki spremlja predsednika grške
vlade maršala Papagosa je brzo-
javil državnemu tajniku za zuna-
nje zadeve Koči Popoviću:

»Ko zapuščam vašo gostoljub-
no domovino, mi dovolite, da se
Vam prisrčno zahvalim za topli
sprejem, ki sem ga bil deležen na
naši poti po jugoslovanskem ozem-
lju.

Beograd, 20. jan. (Jugopress).
Jugoslavija in Afganistan se raz-
govarjata o upostavitvi diplomat-
skih odnosov. Pričakujejo, da bo-
do te razgovore v kratkem uspeš-
no končali.

Beograd, 20. jan. (Jugopress).
V Bejrut bo kmalu odpotoval no-
vi jugoslovanski poslanik v Liba-
nonu, opolnomočeni minister Mi-
loš Lalović, bivši pomočnik mini-
stra za zunanjo trgovino.

Hajduk : Bristol City 1:1 (1:0)
Volvodina : reprezentanca Tel Aviva
0:0
Crvena zvezda : Adis Abeba 5:0 (2:0)

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Vremenska napoved »a četrtek,
dne 21. januarja 1954: Precejšnja do-
pretežna oblačnost. V severovzhodnem
delu tu in tam namčenje k neznat-
nim padavinam. Temperatura se bo
še nekoliko dvignila, tako da bo po-
noči do -9 stopinj, čez dan pa do +8
stopinj Celzija, na Primorskem pa v
mejah od 0 do +12 stopinj Celzija.
Zjutraj v kotlinah zameglitve.

IZ DELA ORGANIZACIJ ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Razprava o gradivu s III. plenuma

Naši dopisniki sporočajo, da osnovne organizacije in vodstva Zveze komunistov Jugoslavije, obravnavajo svoja tekoča vprašanja, hkrati razpravljajo tudi o sklepih s III. (izrednega) plenuma Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

Enotnost Zveze komunistov Jugoslavije je eden izmed odločilnih činiteljev našega socialističnega razvoja, le-ta pa je očitno neporušljiva, kar je pokazala tudi zadeva Milovana Djilasa, o kateri so razpravljali na III. plenumu. Ta ugotovitev je značilna za vse sestanke, ki jih imajo v naši državi.

Vsekakor je treba poudariti dejstvo, da na sestankih ZKJ po razpravi in potem ko povzamejo ustrezne izkušnje iz te zadeve, začno reševati tekoča pereča vprašanja v organizaciji, ideološko delo itd.

Na volilnem sestanku Zveze komunistov zagrebških tovarš »Prvomajska« in »Bratstvo« so ugotovili, da je velika večina komunistov iz vrst delavcev s pridržkom spremljala članke Milovana Djilasa. V tovarni »Prvomajska« je zlasti naletel na srdit odpor članek »Subjektivne sile«, ki je bil nasproten praksi v tem kolektivu.

Tudi v Zrenjaninu sklicenijo sestanke organizacij Zveze komunistov, na katerih se članstvo seznaja z delom III. plenuma. Na teh sestankih in v razgovorih med komunisti zlasti poudarjajo nepopravljivo enotnost in enotnost članov Zveze komunistov glede ocene, ki jo je izrekel CK o Djilasovi zadevi. Poudarjajo tudi dejstvo, da so z Djilasom, vzlic ogromni škodi, ki jo je prizadel Zvezi komunistov in ugledu države, ravnali zelo humano in mu dali možnost, da svoje napake do kraja spozna.

Mnogi komunisti obsojajo neenačeno stališče tovariša Dedijera, sodeč, da je treba njegovo obnašanje dokončno razjasniti in da je treba od tovarišice Mitre Mitrović zahtevati, naj svoje stališče jasno obrazloži, ker so bile njene izjave na plenumu precej zapletene in so ostale članstvo Zveze komunistov nerazumljive.

V Arandjelovcu je bil včeraj sestanek okrajnega komiteja ZKJ, ki je razpravljala o pripravah na III. kongres ZK Srbije. V razpravi so ugotovili, da je članstvo pravilno razumelo sklepe VI. kongresa in II. plenuma in v skladu z njimi razvilo svojo dejavnost v Socialistični zvezi in drugih organizacijah. Toda v zadnjih mese-

mesta in okraja, na katerih bodo med drugim proučevali gradivo III. plenuma CK ZKJ.

Tudi mnoge organizacije ZKJ v Novem Sadu so imele včeraj svoje sestanke, na katerih so obravnavale ideološko politično delo in gradivo s plenuma. Vse organizacije enodušno podpirajo sklepe III. plenuma.

Dopisnik iz Tuzle poroča, da delavci — komunisti Kreke sodejo, da so Milovanu Djilasu izrekli milo kazen.

Osnovna organizacija rudnika »Tito« v Banoviću je imela prvi sestanek, na katerem so razpravljali o gradivu s III. plenuma. Sestankov se je udeležilo mnogo komunistov in so tudi živahno posegali v razpravo. Za komuniste Banovića je najvažnejše brezkompromisno, enotno in trdno stališče Centralnega komiteja. Obsodili so apolitičnost tovariša Vladimira Dedijera, ki so ga tuje agencije imenovali advokata Milovana Djilasa.

V Karlovcu je bil včeraj plenarni sestanek okrajnega komiteja Zveze komunistov, ki so se ga udeležili tudi tajniki občinskih komitejev in nekaterih osnovnih organizacij. V razpravi o zadevi Milovana Djilasa je prišla do izraza enotnost članov komiteja. Mnogi člani so poudarjali škodljivost Djilasovih člankov, ki so vnašali zmedo v osnovne organizacije ZK, pa tudi hrabril reakcionarne elemente, tako da so posamezniki začeli govoriti, da je napočil njihov čas. Zdej se komunisti čutijo močnejši in odločnejši, je poudaril tajnik komiteja. Obsodili so tudi prizadevanje Vladimira Dedijera, ki je z dvoletniškimi izjavami skušal braniti in zmanjšati škodo, ki jo je Djilas s svojimi članki prizadel organizaciji ZKJ. Plenum je sklenil, da je treba letos posvetiti posebno pozornost ideološko-političnemu delu in izobrazbi članov Zveze komunistov.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

(Nadaljevanje s 1 strani)

Popoldne je skupščina nadaljevala delo. Najprej je bilo na vrsti sklepanje o predlogu komisije za pripravo predloga poslovnika Ljudske skupščine o postopku pri sprejemanju skupščinskega poslovnika. Poročilo in predlog glede postopka pri sprejemanju poslovnika je podal poročevalec te komisije dr. Miha Potočnik.

Poslanci so to poročilo soglasno sprejeli, nato pa je predsednik skupščine, tovarš Miha Marinko, otvoril razpravo o predlogu skupščinskega poslovnika. Čeprav je komisija že več tednov pripravljala predlog poslovnika, se je o njem vnela zelo živahna razprava, v kateri so sodelovali Jože Peterjan, dr. Marjan Breclj, Jakob Zen, Jože Turnšek, Tone Bole, Vlado Majhen, Stane Kavčič, Matvež Hec in Bogomil Vižintin. Značilno za zanimanje poslancev za skupščinski poslovnik in za delo v Ljudski skupščini je bil amandman poslanca tovariša Jožeta Turnška k 95. členu predloga poslovnika. Ta člen govori o tem, da se lahko vsak poslanec udeležuje sej skupščinskih odborov in komisij, četudi ni njihov član. Pravico ima sodelovati pri obravnavanju vprašanj, ki so na dnevnem redu, predlagati, naj se določeno vprašanje z delovnega področja odbora oziroma komisije sprejme na dnevni red, in predlagati odboru, oziroma komisiji, naj sprejme ustrezní sklep, nima

pa pravice glasovati, če ni član odbora oziroma komisije. Poslanec tovarš Jože Turnšek je v svojem amandmanu k temu členu predlagal, naj bi sklicanje teh skupščinskih odborov in sej ter njihov dnevni red objavljali v časopisu, da bi vsak poslanec lahko zasledoval njihovo delo ter se udeležil sej, kadar bi ga zanimali problemi, postavljeni na njihov dnevni red. Komisija je ta njegov amandman upoštevala.

Ko je predsednik Skupščine zaključil razpravo o predlogu poslovnika in dal predlog o upoštevanju dopolnil vred na glasovanje, je Skupščina poslovnik soglasno sprejela.

Nato so bile na vrsti volitve stalnih skupščinskih odborov in komisij. Po desetminutnem odmoru, med katerim so poslanci lahko pripravili predloge, je poslanec Lojze Ocepke v imenu desetih poslancev predlagal v administrativni odbor poslance Jožeta Gričarja, Ivana Novaka-Očka, Feliksa Razdriha, Andreja Stegnarja in Ivo Svetlina.

Tovariš Ivan Novak-Očka je v imenu desetih poslancev predlagal v odbor za volitve naslednje tovariše: Franca Belšaka, Dušana Boleta, Franca Kreseta-Čobana, inž. Vilmo Pirkovića in Lojzeta Ocepka.

Poslanec Vinko Šumrada je v imenu desetih poslancev predlagal v komisijo za razlago zakonov poslance: Ivana Bratka, Jo-

žeta za predsednika Vlada Krivica, za tajnika pa Antona Peternela.

Ko je skupščina izvolila svoje stalne odbore in komisije, je lahko prešla na sklepanje o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS, dr. Teodorja Tomiška. Poročevalec odbora za volitve, poslanec Dušan Bole, je skupščini poročal, da je odbor razpravljajal o predlogu izvršnega sveta glede razrešitve sodnika Vrhovnega sodišča LRS dr. Teodorja Tomiška, ki je bil z odločbo izvršnega sveta imenovan za državnega sekretarja za pravosodno upravo. Ker sta ti dve funkciji nezdružljivi, je skupščinski odbor za volitve predlagal, naj Skupščina razreši dr. Teodorja Tomiška funkcije sodnika Vrhovnega sodišča LRS. Skupščina je predlog soglasno sprejela.

Predsednik Skupščine je takoj nato objavil, da je dnevni red današnje seje izčrpan. Hkrati je obvestil poslance, da sklicuje ločeni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS za jutri 21. t. m. ob devetih dopoldne. M. Z.

DNEVNA KRONIKA

Sestanek sekretarjev okrajnih in mestnih komitejev Slovenije

Ljubljana, 20. januarja. — V poslopiju CK Zveze komunistov Slovenije so se danes sestali sekretarji okrajnih in mestnih komitejev ZK Slovenije. Sestanku je predsedoval sekretar CK ZK Slovenije Miha Marinko. Tovariš Miha Marinko je govoril o tretjem (izrednem) plenumu CK ZKJ. Obravnavali so tudi nekatera tekoča politična vprašanja.

Priprave na proslavo 50-letnice rojstva Srečka Kosovega

Ljubljana, 20. jan. — Letos v marcu bo na Krasu, posebno v Sežani in Tomaju, pomembna proslava v počastitev 50-letnice rojstva slovenskega pesnika Srečka Kosovega. Na terenu so s pripravi že pričeli. Ker pa je proslava zamišljena v vseslovenskem merilu, se je danes v Ljubljani konstituiral pripravljalni odbor, ki ga sestavljajo: Ivan Regent, predsednik, Rado Simoniti, podpredsednik, Jože Pahor, tajnik, in člani dr. Anton Ocvirk, Alfonz Gspan, Roza Mencin, France Vodnik, Pavle Kalan in Ciril Zlobec.

Proslava 50-letnice rojstva Srečka Kosovega naj bi bila neka prelopnica v kulturno-prosvetnem življenju Krasa in Premorske slobo.

Uvedba motornih vlakov v Sloveniji

Ljubljana, 19. jan. Na konferenci Direkcije železnice Slovenije so danes sklenili, da bodo 15. maja, ko bo stopil v veljavo nov vozni red, uvedli na nekaterih važnejših progah promet z motornimi vlakmi. Vozil bo en motorni vagon s priklopec, ki bosta lahko sprejela 140 potnikov. S tem vlakom bodo lahko prišli tuji turisti v treh in pol urah iz Maribora k morju. Prebivalci Maribora bodo lahko zjutraj prišli v Ljubljano, opravili svoje posle in se isti dan vrnili v Maribor. Motorne vlake bodo uvedli tudi na progi Ljubljana-Jesenice in Jesenice-Nova Gorica in Jesenice—

Pisma uredništva

PEREČI PROBLEMI LJUBLJANSKE UNIVERZE

Tovariš urednik!

Ne nameravam se spuščati v podrobnosti zadnjega rednega letnega običnega zbora Društva visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev v Ljubljani, temveč se hočem kot študent-komunist ustaviti le ob diskusijah nekaterih tovarišev profesorjev, članov ZK, ki so govorili o delu in vlogi Zveze študentov ali pa hoteli zbor pravilno poučiti in mu razjasniti zadnje dogodke na gradbeni fakulteti.

Študentje smo od običnega zbora društva visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev mnogo pričakovali. Menili smo, da bo ta organizacija kot družbena organizacija profesorjev tista, ki bo pomagala odpraviti nepravilne odnose, ki ponekod pladajo med študenti in profesorji. Zal pa so aplavz doživeli tisti govorniki, ki so nastopali proti študentom, jim odrekli ose pravice ter jih nesramno žalili.

Tako je ing. Sever smelo trdil, da je bila skupščina ZSJ navadna demagogija. V čem je bila demagogija skupščine Zveze študentov, mi ni jasno. Obravnavali smo probleme politične organizacije, pri čemer je 24 strani obsegajoče poročilo obravnavalo le na treh straneh strokovne probleme. Mar ni demagogija o tem, ker slovenski študentje želimo predstavljati politično silo ter ni bil občni zbor profesorskega društva demagoški zato, ker kot družbena organizacija ni prav nič govoril o politični dejavnosti? Toda ing. Severju ni donoli, da je izrekel na račun skupščine žalilko, temveč je celo poudaril, da se je treba proti taki demagogiji, kot je skupščina ZSJ, boriti. Glede besed ing. Severja, da si ne more predstavljati študenta, ki bi lahko oploval na učni načrt mu odgovorjamo, da — obratno — si težko predstavljamo akademškega učitelja z izkaznico ZKJ, ki zastopa stališča, ki so zdavnaj pokopana in spadajo v fevdalni arhiv visokega šolstva. In prav zato, ker so nekateri profesorji na gradbeni fakulteti tako stališča zastopali in kratili to pravico Zvezi študentov, je tudi prišlo do bojkota na tej fakulteti, ne pa, da bi se — kakor trdi ing. Copič — afirmirali o jannosti kot politična organizacija.

Ing. Copič je govoril na zboru o koarnem oplou operativne in delu sodišč. Teze o visokih šolah, odtrgane od prakse, so kompromitirane in obsodil jih je že VI. kongres ZKJ, t. j. organizacija, kalere član je tudi tovarš ing. Copič. Primerjava njegovega kolega z našimi študenti, kolega, ki je študiral z njim, a diplomiral 20 let za njim, je naravnost absurdna. Nikoli ni Zveza študentov branila ali zagovarjala slabih študentov in špekulantov, sem pa mnenja, da niti od daleč ne sme dopustiti, da bi kar ose študente primerjali z onim, ki ga je navedel tov. ing. Copič, ali z drugimi besedami, zvaliti oso krivdo preobširnega študija na gradbeni fakulteti na lenobo študentov. Težak je bil očetek ing. Copiča, da je Zveza študentov proklamirala vse profesorje na TVS za saboterje, indeletne ljudi itd., in težko bi perjeli, da je človek — komunist zmoležen, pa četudi v razburjenosti, izreči tako neresnico.

To so nekatere stvari, ki so bile iznesene na običnem zboru profesorskega društva na račun Zveze študentov in ko sem sedel tam o zadnji vrsti, se pač nisem počutil kot na zafotni klopi, temveč sem resno premišljeval ali je kaj takega mogoče. Ali je mogoče, da so izrekli to ljudje, imajo kakor jaz izkaznico ZKJ, ljudje, od katerih bi najprej pričakoval razumevanja za študentske probleme in odkrito tovaršisko pomoč pri reševanju. Sreča je, da njihovo mnenje ni mnenje vseh profesorjev ter so to s svojimi diskusijami dokazali. Zalostna je le, da so mogli dokazovati kolegom-komunistom, ki naj bi bili ozle akademškega učitelja.

In za zaključek. Članek nisem napisal kot funkcionar ZSJ, da bi z njim odganjal zboru Društva visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev v Ljubljani, temveč kot komunist o razmišljanje marsikomu, ki se pravi med profesorji in ZSJ na nekaterih fakultetah.

Matekovič Blaž

Komunisti Ljubljane in okolice bodo skupno volili delegate za kongres

Priprave na III. kongres ZK Slovenije

Ljubljana, 20. jan.

Na skupni seji Mestnega in Okrajnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je bila včeraj v Ljubljani, so se pogovorili o pripravah za III. kongres ZKS, ki bo začel z delom 10. aprila, in o združitvi političnih organizacij iz teh dveh teritorialnih enot.

Vse osnovne organizacije se bodo poleg drugega ideološkega dela začele pripravljati tudi na volitve novih vodstev svojih organizacij. V osnovnih organizacijah bodo morali tudi izvoliti člane za prvo skupno konferenco Zveze komunistov iz mesta Ljubljane in okraja Ljubljana-okolice, ki naj bi bila v prvi polovici marca. Na tej konferenci se bodo dokončno pogovorili o združitvi političnih organizacij tega okraja, kar je že potrdil CK ZKS. To okraj bo največja teritorialna enota v Sloveniji s približno 250 tisoč prebivalci. Na tej konferenci pa bodo skupno volili tudi delegate za III. kongres Zveze komunistov Slovenije, in sicer na vsakih 50 članov po enega delegata.

K. M.

»EKONOMSKA POLITIKA«

objavlja v svoji današnji številki članke:

Vzroki napak

Dobiček in plačni sklad

»Meja« na Drini (ob diskusiji o oskrbovanju Srbije z električno energijo)

Kreditni za osnovna in obratna sredstva

Tovarna traktorjev

Novi instrumenti in pomorstvo

Značilne spremembe na tržišču surovin

Sklepi konference Commonwealtha

Plačilna bilanca Zahodne Nemčije

Nadalje prinaša naslednje beležke in komentarje: Preprost in skromen razvojni načrt mesta Leskovec — Mednarodni seminar ekonomistov — Gospodarsko sodišče — Posledice slabe kontrole kakovosti — »Izvoz« iz Jugoslavije — v FLRJ! — Dva programa UNICEF — Rezan les, kontingenti — Statistični letni almanah — Plačilna bilanca in uvoz prehranskih proizvodov — Izvoz električnega toka — Kupoprodaja zemljišč brez omejitev? — Pogajanje o cenah, slabi rezultati — Opozorjamo na takšno pisanje — Novi gospodarski ukrepi — Smeri gibanja zunanje trgovine Finske — Iranska nafta še ne teče.

V svojih stalnih rubrikah »Knjige in časopisi« in »Dopisi uredništvu« objavlja razne članke, v rubriki »Iz gospodarske statistike« pa tabele indeksa življenjskih stroškov v decembru 1953 in gibanje industrijske proizvodnje v posameznih državah.

Tovariš Miha Marinko v razgovoru z Borisom Kraigherjem, dr. Marijanom Brecljem in Viktorjem Avbljem

DEVIZNI TEČAJI DNE 20. JANUARJA

Valuta	Ljubljana	Zagreb	Sred. drž.	Ažlo v %
1 ameriški dolar	770.78	800.—	771.33	157.11
1 angleški funt	2.280.—	2.500.—	2.383.21	183.72
100 nemških mark	21.043.—	20.395.47	21.330.09	198.62
100 belg. frankov	—	1.350.—	1.348.33	124.72
100 franc. frankov	257.—	280.—	270.12	215.14
100 švic. frankov	—	17.000.—	17.000.—	147.79
100 ital. lir	144.—	139.79	146.14	204.46
100 Lit STO	—	130.—	121.93	154.02
100 holand. forintov	18.223.34	19.500.—	18.664.23	136.41
100 švedskih kron	—	—	13.071.53	125.41
1 egipt. funt	—	—	1.750.—	103.14
1 obr. dolar Avstrija	756.88	760.—	761.12	153.71
1 obr. dolar Danska	—	—	740.—	146.67
1 obr. dolar Turčija	642.—	631.—	639.38	113.13
1 obr. dolar Paragvaj	600.—	—	600.—	100.—

Pripomba: Prometa je bilo 64 milijonov din, večji zaključki v obr. dolarjih Avstrija, Turčija, franc. frankih, hol. forintih, ital. lirah, USA dolarjih in angl. funtih. Zaradi rezerviranosti kupcev so tečajji v glavnem nalahko popustili. Neprodano je ostalo 20 milijonov franc. frankov pri limitu 280.— din in obr. dolarjev Turčija 37.000 pri limitu 642.— din. Na dev. obr. mestu v Zagrebu je bila tendenca čvrsta za USA dolar in angl. funt, medtem ko sta nemška marka in švicarski frank izdatno padla v tečaju.

žeta Eberla, Vinka Hafnerja, Danila Lepina, dr. Antona Melika, dr. Miha Potočnika, Ignaca Voljčca, inž. Adolfa Tavčarja in dr. Helija Modica.

V imenu desetih poslancev je tovarš Vinko Hafner predlagal v komisijo za ljudske odbore naslednje poslance: Mavricija Borca, Bogdana Knafliča, Vlada Krivica, Antona Peternela, Ivana Vodovnika, Vinka Šumrada in Staneta Rebrnaka. Skupščina je vse te predloge soglasno sprejela.

Po izvolitvi so se odbori in komisije takoj sestali in izbrali svoje predsednike in tajnike. Administrativni odbor je izvolil za svojega predsednika poslance Ivana Novaka-Očka, za tajnika pa Ivo Svetlino. Odbor za volitve je izvolil za predsednika Lojzeta Ocepka, za tajnika pa tovariša Franca Kreseta-Čobana. Komisija za razlago zakonov je izvolila za predsednika dr. Helija Modica, tajnika pa Danijel Lepin. Komisija za ljudske odbore je izvo-

Pismo iz Brazilijske Latinska Amerika in Gvianana

po angleških ukrepih, ki dušijo patriotični boj njenega ljudstva za osvoboditev

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Rio de Janeiro, jan.
Sodeč po vesteh ameriških, angleških in francoskih agencij ter časnikov, ki prihajajo iz Britanske Gvianane, bi človek dejal, da se je za kolonije posejudoče države in ZDA tam vse najlepše končalo. Ustavno so ukinili, vlado ljudske napredne stranke razgnali, njen predsednik dr. Jagan je v tujni, njegova žena v zaporu, stavke na sladkornih plantažah so že zdavnaj zadušili, angleške kolonialne oblasti so imenovale novo vlado namesto tiste, ki jo je ljudstvo izvolilo in tako je nastal blažen mir.

Toda tu v Braziliji in v ostalih deželah Latinske Amerike ljudje ne mislijo, da je z zadušitvijo samouprave v Britanski Gvianani osvobodilni boj njenega ljudstva odložen za dnevneje, in da bo od gvijskega drama ostala brez posledice za tiste, ki so jo uprizorili.

Kršitev načela Amerika
Američanom

Tu ljudje predvsem menijo, da je Velika Britanija s svojimi nasilnimi metodami dosegla v Gvianani zelo dvomljivo in negotovo zmago in da se bo problem Gvianane znova pojavil, toda prihodnjič v mnogo ostrejši obliki.

Na drugi strani pa so se ZDA, ki so podpirale britanske ukrepe v Gvianani, v obeh javnega mnenja

hudo pregrešile zoper načelo »Amerika Američanom«, ki je bilo v osnovi boja vseh 20 latin-ameriških republik proti kolonialnemu vladanju evropskih držav v začetku minulega stoletja. Stališče ZDA nasproti dogodkom v Gvianani razlagajo na različne načine. Zlasti poudarjajo, da so ZDA podprle Veliko Britanijo iz vojaških razlogov, ker je Gvianana na poti v Panamski prekop in ker ZDA mnogo laže dobe od Velike Britanije vojaško oporišče v Gvianani kakor od neodvisne in samostojne Gvianane. Realno zveni tudi tolmačenje, da imajo ZDA, ki so se zadnja leta znašle pred čedalje hujšim pritiskom teženju južnoameriških narodov za popolno gospodarsko in politično samostojnost v Gvianani, rajši čvrsto, čeprav konkurenčno Veliko Britanijo, kakor osvobodilno vlado, ki bi nacionalizirala tuje družbe in zaplenila zemljo tujih plantažnikov.

Tretjič, več tukajšnjih dežel se ne strinja s to logiko ZDA in tudi ne s tem, da bi evropska država nasilno vzdrževala svojo kolonialno oblast na delu ameriškega ozemlja. Zato pričakujejo, da bodo vprašanje Gvianane obravnavali na deseti parlamentarni konferenci, ki bo marca v venezuelskem glavnem mestu Caracasu. Konferenco članic »Pan-ameriške zveze« skličejo vsaki pet let in na njej ameriške države odločijo svoje stališče nasproti

političnim, gospodarskim in kulturnim vprašanjem. Več takšnih konferenc se je že izreklo proti nadaljnjemu obstoju kolonij evropskih držav na ameriškem kontinentu.

Domnevalo, da se bo ZDA z njihovim političnim vplivom na nekatere dežele Latinske Amerike posrečilo preprečiti, da bi konferenca v zvezi s to točko dnevnega reda sprejela resolucijo proti angleškim ukrepom v Gvianani ali sklep, da bi to vprašanje predložili OZN. Mislijo pa, da bo na konferenci prišlo do izraza mnenje, ki ni za Veliko Britanijo in ZDA prav nič ugodno.

Britanski boomerang

Drago izbojevana zmaga kolonialno imperialističnih metod v Britanski Gvianani pa je ko nekake boomerang že drugače zavila za zahodne države. V primeru Gvianane je odpovala metoda teptanja narodov in njihovih pravic do samostojnosti z utemeljevanjem potreb »obrambe« in »boja proti komunizmu«. To je pokazalo zlasti stališče brazilske javnosti in vladnih krogov.

Brž ko je izbruhnila kriza v Gvianani, je tukajšnji angleški veleposlanik obiskal brazilskega zunanjega ministra, da bi le-ta največji latinsko-ameriški državi in neposrednemu sosedu Gvianane pojasnil, zakaj so v Gvianano poslali angleške čete in razglasili obsedeno stanje. Utemeljitev je

bila enaka, kakor jo je angleška diplomacija sporočila tudi na drugih straneh: vlada ljudsko napredne stranke dr. Jagana je komunistična in vlada Njenega veličanstva bi morala ukreniti vse potrebno, da prepreči širjenje komunistične nevarnosti v druge dežele Južne Amerike.

Vargas proti kolonijam
v Ameriki

Hkrati je brazilska vlada poslala v Britansko Gvianano svojega opazovalca, da bi se neposredno seznanil z dogodki in določil svoje stališče v zvezi z britanskim posredovanjem. Tukajšnji tisk piše, da je brazilski diplomat po daljšem gibanju v Britanski Gvianani poslal brazilskega zunanjega ministrstva poročilo, v katerem pravi: 1. da gibanje dr. Jagana ni komunistično in da je njegov cilj osvoboditi Gvianano izpod Velike Britanije, 2. da je vse bogastvo Gvianane v rokah 8 tujih družb in 16 zemljiških gospodov in 3. da živi ljudstvo Britanske Gvianane v skrajni bedi, da ga izkoriščajo družbe in lastniki sladkornih plantaž in da zato podpira osvobodilno gibanje dr. Jagana.

Na podlagi teh informacij je brazilski predsednik Vargas v nekem govoru namignil na »komunistično nevarnost«, neposredno odgovoril na posredovanje angleške diplomacije pri brazilski vladi in potem dejal:

»Da bi lahko Amerika postala še bolj steber v boju proti ideološkemu imperializmu, ne more ostati gluha za težnje po politični samostojnosti in socialni osvoboditvi, ki prevladujejo v sodobnem svetu in pod vplivom katerih se celo stari narodi dramijo iz stoletnega spanja. Upamo, da bo kmalu napočil dan, ko bodo lahko ameriške dežele, ki so še zmeraj na stopnji kolonij, z miroljubnimi sredstvi ter ob pomoči in razumevanju starih metropol ubrale pot, ki jih bo privedla med nove suverene članice skupnosti narodov.«

Naj bodo te besede predsednika Vargasa še tako blag poziv Veliki Britaniji, naj postopoma dovolji osamosvojitve Britanske Gvianane, vendar so pomenile kritiko teptanja ondotnega ljudstva in pojasnjevanja tega ukrepa »komunistično nevarnost«. Zato so jih v Braziliji pozdravili.

Jaša Almuli

DANES PO SVETU

Kdo so krivci?

Budimpeštanska vlada je vnovič uporabila staro, a doslej brezuspešno metodo, da je lastne napake napravila nižjim državnim in partijskim funkcionarjem.

»Szabad Nep« je pred kratkim objavil več hudih obtožb zoper krajevene oblasti, predsednike zadrug in partijske funkcionarje, češ da so na različne načine ovirali zadrugnike, da ne bi zapustili zadruga, kar jim je bilo omogočeno z vladno deklaracijo lani 4. julija.

»Szabad Nep« navaja več kritičnih primerov. Mnogim kmetom, ki so zapustili zadruga, zemlje niso vrnil, oziroma jim niso izročili dokumentov o izročitvi posestev, brez katerih ne bi mogli dokazati svojih lastninskih pravic. Nekaterim kmetom niso dali semena za setev, drugim niso vrnil žitne in orodja ali pa so jim napravili tako visoke odkupne obveznosti, da jih niso mogli izpolniti.

»Toda vse«, piše »Szabad Nep«, »se je dogajalo zato, ker imamo še sedaj samovoljne državne in partijske funkcionarje, ki neumilno teptajo sklepe naše partije in zakone naše države. List dobi partijske komiteje in okrajne svete, da so zmagali in imajo odobravalne takšne zlorabe.«

Ni dvoma, da je sodobna Madžarska široko kršila za samovoljo krajevnih birokratov. Dejstva pa govorijo, da je tudi madžarska vlada »zamižala

sprito vest» o takšnem ravnanju ter za »moč odobraval«. Rakozi je že nekaj dni po objavi julijske deklaracije zagotavljal kmetom, da ne bo dovolil »razbijanja zadruga«. Le-ta in predsednik vlade Imro Nagy sta trdila, da se bo vsakdo, ki bo zapustil zadruga, tega še brido kesa.

Nato so se zvrstili praktični ukrepi. Zadruga, ki so bile na Madžarskem zaradi svoje nedemokratske strukture prisiljene značaja sicer nerentabilne in parazitske, so dobile vrsto novih davčnih in odkupnih ugodnosti. Tisk je sprožil divjo gonjo proti kmetom, ki zapuščajo zadruga. Nasilje krajevnih funkcionarjev je torej neposredno podpiralo sama vlada s svojimi ukrepi in navodili.

Tako je prišlo do tega, da budimpeštanski veljaki neposredno (z napadom na krajevno birokracijo) dejansko postavljajo na laž svojo lastno politiko.

1. januarja je začel veljati dveletni načrt »naglega in vidnega napredka kmetijske proizvodnje«. Da bi bil uresničen, vztraja vlada na tem, da se poveča »obtežek varnosti« pri proizvodnji. Zatezatelji so med drugim potrebnih napadov na tiste, ki skrbijo pravice zadrugnikov. Madžarska vlada tudi ob tej priložnosti ne sili k priznanju in kritiki želja po likvidaciji nezakonitosti, marveč nujnost, ki se ji ne more ogniti.

G. A.

FAŠISTI PRED SODIŠČEM V TRSTU

Za izgrede so bili nagrajeni

»Zasluge« župana Bartolija za novembrske nemire

Trst, 20. jan. (Tanjug). Višje anglo-ameriško vojaško sodišče že dva dni sodi 15 demonstrantov, ki so sodelovali pri novembrskih fašističnih nereditih. Obravnava je pokazala, da je dobil eden izmed obtožencev od demokratskega »komiteja za obrambo italijanstva Trsta in Istre«, ki ga vodi tržaški župan Bartoli, 15.000 lir za to početje. Odvetniki, ki branijo demonstrante, so napovedali 50 pri evendar so se zglasile na sodišču le 3. Branilci so obtožencem prepovedali, da bi govorili v svojo obrambo, bržkone zato, ker sodijo, da bi vsaka njihova beseda lahko še bolj razkrinkala njihovo krivdo.

Tržaške ladjedelnice omejujejo zaposlitev

Trst, 20. jan. (Tanjug). — Po Zdrženih jadranskih ladjedelnicah se je delovni čas skril tudi v ladjedelnici »Felszegy« v Miljah. Od 1. februarja dalje bodo delali

v njej namesto po 48 ur na teden samo po 24 ur.

Spričo sklepa direktorice Zdrženih jadranskih ladjedelnic, da bodo začasno suspendiranim delavcem znižali mezde, so tržaški kovinarji prekinili delo in imeli protestno zborovanje.

Protidelavske ukrepe so sprejeli z velikim nezadovoljstvom tudi v tržaški ladjedelnici. Prizadejnih je 800 delavcev. Le-ti so že zahtevali, naj direktorja prekliče svoj ukrep.

Spet diskriminacija v škodo Tržačanom

Trst, 20. jan. (Tanjug). Včeraj je tržaško sodišče razsodilo da odzamejo Tržaški fronti neodvisnosti prostore, ki jih je imela v nekem poslopu na Korzu ker je »potekla pogodba o najemu in so trgovine ter ostali poslovniki v okolici v stalni nevarnosti spričo pogostih napadov na strankine prostore.«

Protifasistična javnost je sprejela to razsodbo kot grobo politično diskriminacijo katere namen je, doseči odselitev fronte iz mestnega centra.

ANGLEŽI ZA ŠIRŠI DNEVNI RED

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 20. jan. V Foreign Office se naglo pripravlja ekioa sodelavcev in strokovnjakov, ki bodo v petek spremljali Anthonyja Edena v Berlin. Dejstvo, da bo okrog njega poleg najbližjih sodelavcev tudi nekaj desetih strokovnjakov, tako da jih bo skupaj blizu 70, razlagajo tu kot zelo pomembno stvar. To predvsem kaže, da bo britanska delegacija v berlinskih razpravah zelo agilna. Stevilnost delegacije kaže tudi njeno pripravljenost na razgovore izven okvira nemškega vprašanja, kolikor bi do njih prišlo.

V Londonu sodijo, da se na berlinski konferenci med zahodnimi veleposilniki ne bodo pokazale nikake pomembnejše razlike v bistvu nemškega vprašanja. Pričakujejo, da bodo sklepi berlinske konference pomenili njihovo skupno izhodišče in osnovo, na kateri bo vsaka delegacija zasnovala svoje delo. Ker doslej sklepi z Bermudov za sovjetsko vlado niso bili sprejemljivi, tu tudi ne verjamejo, da bodo v

osnovnih elementih nemškega vprašanja v Berlinu dosegli kake pomembnejše uspehe.

Zahodne velesile bodo torej, kot vse kaže, »enotno« nastopile v Berlinu v vseh temeljnih točkah nemškega vprašanja, prav tako kot so že zdaj enotne v ne- veri, da bi mogli doseči kake pomembnejše uspehe, kar zadeva še posebej združeno nemško državo.

Vendar je vzlic temu enotnemu izhodišču in enotnemu pesimizmu opaziti v stališčih zahodnih velesil pred berlinsko konferenco tudi nekatere pomembnejše razlike. Pustili bomo ob strani probleme, ki zdaj v zvezi z bližnjo konferenco povzročajo glavobol tako francoski javnosti kot francoski diplomaciji. Gre za neskladje med Londonom in Washingtonom v presoji mednarodnega položaja, posebej še v presoji pomena bližnje berlinske konference, in možnosti, ki jih lahko le-ta vzlic pričakovanemu neuspehu odpre nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov. Glede tega ima, kakor kaže, Wa-

shington malo ostrejša stališča. Američani sodijo, da bi v primeru, ko berlinski konferenci ne bi uspelo rešiti nemško vprašanje, sleherni utvara o koristnosti nadaljnjih razgovorov s Sovjeti lahko samo škodovala »enotnosti« Zahoda. Zato v Washingtonu, sodeč po nekaterih govoricah iz ameriških krogov, žele, da bi v Berlinu v razpravi z Molotovom te stvari razčistili.

Britanska diplomacija se ne strinja s tem mnenjem. V Londonu sodijo, da bo mogoče v Berlinu vsaj glede nekaterih postranskih točk nemškega vprašanja vendarle nekaj doseči. Celo za primer, da bi neuspeh glede glavne točke bil takšen, da bi onemogočil sporazumevanje v postranskih vprašanjih, imajo tu, kot smo izvedeli, v rezervi nekaj možnosti, da bi dosegli uspeh vsaj v zvezi z avstrijskim vprašanjem.

Videti je torej, da so vzlic vsej svoji »enotnosti« zahodne velesile že zdaj, pred berlinsko konferenco, nagnjene k nekatere samostojnim manevrom. katerih značaj bo odvisen od tega, kako vsaka izmed njih gleda na konferenco in kakšne možnosti vidi ne glede na neuspeh o glavni točki dnevnega reda, ki ga vsi pričakujejo. Dušan Blagojevič

Sovjetska delegacija za Berlin

Moskva, 20. jan. (R). Sovjetski zunanji minister Molotov bo odpoval v Berlin v spremstvu svojega pomočnika Andreja Gromika, veleposlanika SZ v Londonu Malika, veleposlanika v ZDA Zarubina, veleposlanika v Parizu Vinogradova, funkcionarjev zunanjega ministrstva Puškina, Iljčova, Sloboljeva, Fjodorenka in drugih strokovnjakov.

Naše terjatve v Nemčiji

Beograd, 20. jan. (Jugopress). Priprave na pogajanja za poravnave jugoslovanskih terjatev v Nemčiji potekajo v Bonn normalno. Razgovorjajo se v petih podkomisijah.

Nočne brzjojavke

New York, (AFP). Libanon in Saudska Arabija soglašata z indijskim predlogom, naj bi 9. februarja sklicali izredno zasedanje Generalne skupščine OZN.

London, 20. jan. (Tanjug). Minister Eden je pismeno odgovoril laburističnemu poslancu Hukhesu, da je britanska vlada v stalnem stiku z ZDA glede na nedavne predloge predsednika Eisenhowerja o ustanovitvi mednarodne agencije za uporabo atomske energije v miroljubne namene. Minister Eden pa ni mogel nicesar sporočiti o mednarodnih razgovorih s tem v zvezi.

Pariz, 20. jan. (Reuters). Danes sta se dve drugici sestala zunanji minister Bidault in veleposlanik Francove Spanje v Franciji Rojas in sicer spričo vesti, da se bodo v španskem Maroku razili planski pogovori, da bi izrazili zvestobo bivšemu marokskemu sultanu Sidi Mohamed Ben Jusufu, ki ga je francoska vlada izgnala na Korziko. Bidault je španskemu poslancu izjavil, da bi takšen korak pomenil za Francijo kršitev pogodb med obema državama.

Rim, 20. jan. (Tanjug). Apelacijsko sodišče v Rimu je obodilo odgovorne uradnike informbrojevskega časnika »Unita« na 16 mesecev zapor, ker je hujskati vojske k neposlušnosti do državnih zakonov.

Jeruzalem, 20. jan. (AFP). Predsednik izraelske vlade in zunanji minister Moše Saret je izjavil, da bo izraelska vlada poslala svojega opazovalca na berlinsko konferenco. Saret je prijavil, da bo ponovno razgovorje v Londonu, 20. jan. (Reuters). Zunanji minister Eden je v Spodnjem domu izjavil, da doslej še niso napredovali anglo-egiptovski razgovori o Suezu.

Maag, 20. jan. (Reuters). S 34 proti 4 glasovom je holandski senat ratificiral pogodbo o zahodnoevropski obrambni skupnosti. Tako je Holandska prva država med podpisnicami tega sporazuma dokončala zakonsko proceduro ratifikacije, saj je Spodnji dom že lani julija odobril ratifikacijo.

Tokio, 20. jan. (AFP). Radio Pjongjang je poročal o prebegu južno-ko- rejskega pilota, podporočnika Čoj Man Conga, v Severno Korejo.

Papagos poročal o položaju na Balkanu

Pariz, 20. jan. (AFP). Na današnjem sestanku z Lanielom in Bidaultom je predsednik grške vlade maršal Papagos obrazložil položaj na Balkanu kakor tudi nedavno obnovo odnosov med Grčijo in državami sovjetskega bloka.

Kolikor je bilo mogoče izvedeti, so se večerajšnji razgovori nanašali na splošna mednarodna vprašanja.

Nove demonstracije v Trstu

Trst, 20. jan. (Od stalnega dopisnika »Borbe«). Skrčenje proizvodnje v posameznih tržaških podjetjih je nočjo privedlo do novih demonstracij v Trstu. Delavci Združenih jadranskih ladjedelnic so s transparenti hodili po glavnih ulicah in delili tržaškim trgovcem letake s pozivom, naj bodo z njimi solidarni. Uprava Jadranskih ladjedelnic je namreč pred kratkim zaradi pomanjkanja naročil skrajšala tedenski delovni čas od 48 na 42 ur. M. P.

Z VSEH STRANI SVETA

ANGLIJA
Angleška kraljica naj bi ne obiskala Gibraltarja

London, 20. jan. (AFP). Zunanji minister Eden je v Spodnjem domu izjavil, da Velika Britanija ne bo privolila v nikako spremembo gibraltarskega statusa. To je poudaril v zvezi z objavo Francove vlade, da je španski veleposlanik obiskal Edena in prošil naj britanska kraljica Elizabeta II ne obišče Gibraltarja, ker li to povzročilo »delikatne položaje« spričo španski pretenzi na Gibraltar.

Sladkor za SZ

London, 20. jan. (AFP). SZ je kupila v Veliki Britaniji 49 tisoč ton rafiniranega sladkorja. Le-ta bodo kmalu začeli pošiljati v SZ po Čr-nem morju in Tihem oceanu. Ni znano, po čem je SZ plačala ta sladkor. Sodi se, da je bila cena ugodna, ker ga je toliko kupila.

EGIPT
Obisk angleških parlamentarcev

Kairo, 20. jan. (Reuters). Pod predsednik vlade Alde Naser je sprejel skupno britanskih poslancev, ki potujejo po Srednjem vzhodu. Njih spremljevalec, libanonski poslanec Emil Bustani je izjavil novinarjem, da proučuje položaj v zvezi s sueskim sporom.

TURCIJA
Adenauerjev obisk

Istanbul, 20. jan. (AFP). Kancler dr. Adenauer bo 15. marca obiskal Turčijo. Program njegovega obiska v Turčiji še ni določen. Spota-se bo Adenauer ustavil tudi v Atenah.

Trgovina s Francijo

Ankara, 20. jan. (AFP). V Ankar-i so podpisali dodatni protokol k trgovinski pogodbi iz leta 1946. In dopolnili trgovinski sporazum med Francijo in Turčijo. Obe državi bosta povečali blagovno izmenjavo za 27 milijard frankov.

FRANCIJA
Kolonialne sile med seboj

Pariz, 20. jan. (Reuters). Francoski zunanji minister Bidault je opozoril Španijo, da bi vsako spodbijanje ugleda marokškega sultana pomenilo teptanje pogodb med obema državama. Do te intervencije je prišlo spričo govorice iz španskega Maroka, češ da se Lodo sestali verski poglavarji in določili sregenta in švarja šerifjskega prestola, ker je francoska vlada sirmoglavila sultana Mohameda Ben Jusufa in ga pregnala na Korziko.

INDONEZIJA
Elementarna nesreča

Džakarta 20. jan. Indonezijska časopisna agencija poroča, da je zad-

nij nagli izbruh vulkana Nerapi v vzhodnem delu centralne Jave terjal 68 človeških žrtov. Nad 150 ljudi je bilo ranjenih. Razdejanih je bilo okrog 100 hiš in poginilo je 500 re- gov živine. Lava pa je uničila tudi nad sto ha orne zemlje. Vulkan je zdaj spet začel bruhati.

ROMUNIJA
Vajda rehabilitiran

Dunsj, 20. jan. (Reuters). Bivšega romunskega ministra za kmetijstvo Vasila Vajdo so izvolili za člana izvršnega sveta bukarškega oblastnega ljudskega odbora. Vajdo so junija 1952 odstavili s položaja kmetijskega ministra, češ da ga podkupovali in da je delal odklone. Od takrat je skupno z Ano Pauker »izginile in se je šele sedaj spet pojavil v javnem življenju«.

FINSKA
Trgovinska mornarica

Helsinki, 20. jan. (Tanjug). Konec preteklega leta je bila tonaža finske trgovske mornarice za 6000 reg. ton večja od njene tonaže pred vojno. Zdaj ima Finska 613 ladij.

ANGLIJA
Ameriška letalska oporišča

London, 20. jan. (AFP). V Veliki Britaniji so začeli širiti in utrjevati 19 ameriških letalskih oporišč. V ta namen bodo porabili nad 11 milijonov funtov.

KMETIJSTVO NA ČEŠKOSLOVAŠKEM

Nedavno sem nekje bral, da volilni ljudje v sedanji Čkoslovaški nimajo kaj prida dela z organiziranjem kmetijstva v deželi, ker se ukvarjajo malone izključno s slepm prenašanjem sovjetskih izkušenj. Tudi če je ta trditve kdaj držala, zdaj nikakor več ne drži. Prišel je namreč čas, da se isti volilni ljudje čisto prijemljejo za glavo in iščejo najcenejši izhod. Čkoslovaško gospodarstvo je res v zelo težavnem položaju. To so celo uradno priznali.

Zadnji plenem CK KPC je razpravljal samo o tem. Splošno je na primer znano, da je bila Čkoslovaška pred vojno med deželami z najmodernejšim kmetijstvom. Visoka stopnja mehanizacije, uporaba sodobnih agrotehničnih in zootehničnih ukrepov sta omogočali, da je Čkoslovaška malone v celoti krila potrebe prebivalstva v živilih. Sedanja Čkoslovaška ki ima približno 3.000.000 prebivalcev manj kakor pred vojno (zaradi izgube Nemcev), kljub znatno večjemu številu kmetijskih strojev, še zdaleč ne more zadovoljiti potreb prebivalstva po katerih koli živilih. Iz uradnih statističnih podat-

kov je videti, da je bil v letih 1951-52 povprečni letni donos pšenice in rži za 300.000 ton manjši kakor v letih 1954-58. Donos ječmene na ha se je zmanjšal za 110 kg, ovsu za 150, krompirja za 800, sladkorne pese pa celo za 4000 kg. Zmanjšala se je tudi mlečnost krav za kakih 500 hl letno. Celo kokoši so znesle manj jajc itd. Zlasti zanimivo pa je, da je diagram vztrajno kazal čedalje manjši donos, čim bolj so vztrajali na uvajanju sovjetskih metod. Vlada je uporabljala najrazličnejše ukrepe, da bi povečala kmetijsko proizvodnjo, samo enega — uspešnega — se ni lotila, da bi namreč zahtevala kmete za boljše obdelovanje zemlje in večji donos. Vsi njeni ukrepi so bili očito prisilnega značaja. O silejajo pa vemo, da je slaba pobuda. Naj omenimo samo odkup (obvezno) vse — od žita do peteršilja. Odkupujejo po številu hektarjev obdelovalne zemlje. Zato ni so redki primeri, da mora kmet oddati državi tudi tiste prideleke, ki jih sploh ni pridelal kar pomeni, da jih mora pač nekeje kupiti.

Čkoslovaška vlada si je bila že zdavnaj na jasnem, da kmetom ne bo kos, dokler so sami gospodarji na svoji zemlji. Zato je začela leta 1950 na vse kriplje pritiskati, da bi ustanovljali zadruga kolhoznega tipa. Konec leta 1952 se je začela prava hajka na kmete, da bi se vključili v zadruga. V pčilih dveh mesecih so ustanovili nad 2000 zadrug tako da se je lahko pokojni Gottwald na državnih partijskih konferenci (decembra 1952) pohvalil, da je na Čkoslovaškem že nad 8000 zadrug. Ta hajka se je tudi leta 1953 nadaljevala, dokler je ni zavrle prenemagljivi odpor, ki ga je sprožila agrarna reforma v lanskem juniju.

Pri tej akciji so oblasti ravnale zelo surovo. Kmete ki se niso hoteli vključiti v zadruga, so izločili iz katastra in jim dodelili najslabše zemljo, ustavili so jim električni tok, povečali odkupne obveznosti, jih izganjali iz hiš ali pa celo aretirali. Vse to početje so voditelji odnepravljali ali pa lo dajali zanj neposredne napotke. Vendar pa je minister za kmetijstvo Mindeh Uher na nedavnem plenumu CK KPC ostro ob-

sodil lokalne organe, da so svoje delo usmerili »zgolj na ustanavljanje novih zadrug« in da so zamenjali načelo prostovoljnosti. To je storil očito zato, da bi prevalil krivdo na nižje organe, ker naj bi prevažali črko in duha prejetih napotkov. Toda Uher je priznal še hujše stvari. Reknel je dobesedno, da je »razredni sovražnik sprožil nezadovoljstvo in obotavljanje mnogih zadrugnikov«.

Na plenumu je bil sprejet sklep, da bodo kmetom odkupne obveznosti znižali. Zadrugnikom so zmanjšali količine od 14 do 48 odstotkov po posameznih pridelkih, privatnim kmetom pa približno za 50 odstotkov. Ne glede na vse drugo pa je to vendarle popuščanje. Če pristujemo še nekatere druge olajšave (znižanje davkov, zvišanje odkupnih cen, dolgoročna posojila itd.), vidimo, da je čkoslovaška vlada že pokazala pripravljenost, da realneje upošteva dejanski položaj vasi. Ni pa se spremenil celotni ustroj aparata, ki vodi kmetijstvo; še zmeraj vztrajno poudarjajo, da so sovjetske metode »najnaprednejše« na svetu, še zmeraj uveljavljajo napotke in sklepe partije in vlade, v katerih nedopisujejo celo, do kdaj morajo biti krave opljene, koliko centimetrov daleč od njive je treba kositi travo itd.).

PODJETJE V PODJETJU

Ponekod celo vodstva podjetij dovoljujejo šušmarjenje, kar delavskemu upravljanju nikakor ni v prid

Občni zbor sindikalne podružnice v ljubljanskem Litostroju je razpravljal tudi o pogodbenem delu skupine delavcev, ki je mimo podjetja, toda z njegovim dovoljenjem, nekako na svoj račun, prevzela nekatera naročila dela in jih tudi opravila. V tej skupini so bili tudi člani upravnega odbora in njegov predsednik, ki je bil v zvezi s to zadevo razrešen svoje funkcije. Posamezniki so na sindikalnem obnem zboru izjavili, da takšno pogodbeno delo samo po sebi ni nič napačnega, če se nekateri ljudje, ki so sprejeli pogodbeno delo, ne bi spuščali pri tem se v razne nečedne mahinacije. Tovarna je bila zaposlena in ni mogla ustreči nekaterim naročilom, ki se jim je mudilo in so zato poiskali v tovarni skupino delavcev, da je ta kot nekakšno podjetje v podjetju opravila naročeno delo. Naročniki so bili zadovoljni, ker so si pomagali iz zagate, delavci, ki so delo opravili, pa so prišli do čednega stranskega zaslužka. Delali so izven rednega delovnega časa, podjetju so plačali odškodnino za uporabo strojev, orodij, elektrike itd. Koža je bila cela in volk sit, vse je bilo torej v redu, vsaj na pogled. Toda, ali je tudi v resnici vse tako v redu?

To vprašanje se vsiljuje tembolj, ker Litostroj ni edini primer, da nastopa skupina delavcev kot nekakšno podjetje v podjetju. Lani so bili podobni pojavi, recimo, v mariborski Tovarni splošnih kovinskih konstrukcij, v Remontnem gradbenem podjetju

Ljubljana-Siška, in še kje. (Ponekod gnezdi te orste šušmarstvo skrito pod firmo društva ljudske tehnike.) Tudi na obnem zboru sindikata v Litostroju je bilo podudarjeno, da pogodbeno delo ni samo litostrojski problem, ker se pojavlja v številnih podjetjih in celo v ustanovah (n. pr. izdelovanje raznih načrtov) po vsej državi.

Naročniku je na ta način ugodeno, delavec pa si poveča svoje prejemke (kar nekateri zagovarjajo kot pogodbenega dela demagoško poveljčujo). To je, če bi lahko tako rekli, dobra stran zadeve. Druga plat pa je pri površni preloži pokazuje precej negativnih posledic pogodbenega dela.

Cepravo delavci, ki prevzamejo takšno pogodbeno delo, plačajo podjetju odškodnino za uporabo strojev, elektrike itd. (v nekaterih primerih tudi glede teh stvari niso računani posebej čisti), je skupnost oškodovana za ustrezne družbene davke. Takšno pogodbeno delo lahko enostavno prištejemo med šušmarstvo, saj gre za pridobitno dejavnost brez obrtnega dovoljenja in za izmikanje družbenim obveznostim. Ponekod se izgovarjajo, da s pogodbenim delom pomagajo iz zagate naročnikom, to je drugim podjetjem. Toda, če se delo lahko opravi s šušmarstvom, ali ne bi bilo mogoče storiti tega tudi na ta način, da bi podjetje bolje organiziralo svojo dejavnost, tako, da bi lahko samo prevzelo in izvršilo naročila, ki ga tako in tako opravijo njegovi delavci. Marsikdaj bi lahko precej obilni postranski prejemki, ki jih nekaterim omogoča pogodbeno delo (so primeri, ko prejmejo nekateri izvrševalci pogodbenega dela mesečno po več desetstotakov poleg rednega zaslužka), če bi se ti pojavi razmnožili, tudi nevarno vplivali na ravnotežje med kupnimi in blagovnimi fondy. To je neposredna materialna plat problema, še mnogo važnejša pa je njegova družbena, moralna odgovornost.

Takšno pogodbeno delo omogoča privilegije. Praksa kaže, da donosujejo tehnična vodstva podjetij to šušmarjenje predvsem odnejnim članom kolektivov (članom delavskih svetov, upravnih odborov, sindikalnim odborom, mojmistrom itd.), k čemur jih tu in tam usmerja želja (pač po načelu, da roka roko umira) po tem, da bi izvrševalci pogodbenih del prišli pod njihov oplio. Pomislimo samo na to, da si, recimo, član delavskega sveta, ki mu je tehnično vodstvo dovolilo šušmariti, ne upa ugovarjati vodstvu ali ga celo kritizirati na seji delavskega sveta, tudi, če bi bilo treba, saj mu je to vodstvo zatislilo usta s tem, ko mu je dovolilo šušmariti. Nič ni čudno, če ravno iz kolektivov, kjer se dogajajo takšne stvari, slišimo pritožbe zoper samovoljo, komandiranje in druge birokratske nastope tega ali onega vodilnega človeka, ki se ga nihče v podjetju ne upa poklicati na odgovor. Birokratizem, brezdušni odnos do kolektiva, ima v teh podjetjih svojo močno oporo v nepravilnostih. Ta ali oni član kolektiva pa bi se morda le še upal postaviti po robu samovolji, ker se ni zapleten v pogodbeno delo, a rajši kljub temu ne drega v nepravilnosti, ker morda upa, da bodo sčasoma tudi njega vključili v šušmarjenje, medtem ko bi si s kritiko to sam morda preprečil. Pogodbeno delo nadalje kvari tudi delovno disciplino in zmanjšuje storilnost. Delavec, ki prevzame takšno delo, varčuje

svoje moči za šušmarjenje po delovnem času, ko mnogo več zasluži kakor z rednim delom, ne misli pa na to, da s tem spodkopava gospodarsko moč podjetja, čigar uspehi ali neuspehi imajo tudi osebno zanj dobre oziroma slabe posledice.

Zaradi osega tega ima to šušmarjenje lahko hude posledice za delavsko upravljanje in prizadetih kolektivov. Posamezni člani te kolektiva, ki se zapletajo v šušmarstvo, imajo potem čedalje bolj pred očmi predvsem svoje osebne koristi, čedalje manj pa interese celotnega podjetja ali družbe. Vse to je tem nevarnejše, ker so v podjetjih, ki to dovoljujejo, zapleteni v šušmarjenje mnogokrat ravno nadležnejši člani kolektivov (člani delavskih svetov itd.), ki lahko še posebno škodljivo ustvarjajo dejavnosti organov delavskega upravljanja, sindikalne podružnice itd. Zato sindikalne organizacije, delavski sveti in vsi delavci ter uslužbenci, ki ne mislijo le na trenutne osebne koristi, marveč jim je pri srcu razčist celotne n. je družbe in njehovega kolektiva, ne morejo in ne smejo križem rok mimo takšnih nezdravih pojavov. V tem, kako kak kolektiv presoja ta problem, pa se kaže tudi stopnja njegove gospodarske morale.

M. Z.

Tudi kmetje naj bi bili socialno zavarovani

Organizacijo zavarovanja naj bi izvedle zadrage

Ljubljana, 19. jan. Pretekli četrtlet je Izvršni svet Ljudske skupščine Slovenije na svoji seji razpravljal tudi o problemu socialnega zavarovanja za kmečko prebivalstvo.

Po tem sklepu je bila ustanovljena posebna komisija, ki bo proučila to možnost in predlagala najboljše rešitev. V komisiji, ki bo imela v prihodnjih dnevih prvi sešestanek, so predstavniki Zavoda za socialno zavarovanje, predstavnik Republiške zveze kmetijskih združenj, predstavnik Kmetijskega znanstvenega zavoda, predstavnik Državnega zavarovalnega zavoda, predstavniki Sekretariata za proračun, Sekretariata za gospodarstvo in Sveta za zdravstvo.

Glavni problem je v tem, da neredko hudo bolni ljudje, nezavarovanci, včasih celo odklanjajo zdravniško pomoč v bolnišnicah, da se izognejo stroškom, ki so, odkrito rečeno, veliki. Na seji OLO za Ljubljano-okolico so pred dnevi nekateri odborniki omenili primere, da so kmetje prav zaradi tega toliko časa odklanjali zdravljenje v bolnišnici, da so svoje bolezensko stanje hudo poslabšali, v enem primeru pa je bolnik podlegel, čeprav bi ga bilo mogoče ozdraviti. Obratno pa mnogi zavarovanci čestokrat iščejo zdravniško pomoč in tudi zdravljenje v bolnišnici brez nujne potrebe.

So primeri, da zavarovanci leži v bolnišnici samo zaradi zaohtenice na nogi, hkrati ko kmet s pljučnico bolnišnico odklanja, za nekaterih podatkov Sveta za zdravstvo LRS je v bolnišnicah Slovenije padlo število oskrbnih dni v zadnjih dveh in pol letih za več kot polovico. Čeprav je to sedaj izven socialnega zavarovanja v Sloveniji približno 45 odstotkov prebivalstva, so le-ti v prvih petih mesecih preteklega leta zavzeli samo 8 odstotkov bolniških postelj, hkrati ko je drugi, zavarovani del 55 odstotkov prebivalstva zavzel torej 92 odstotkov. To je očitljiva neskladnost, čeprav je iz skupine nezavarovanih zdravljenih precej bolnih brezplačno (TBC, nalezljive bolezni, porodnice, otroci do 3 let, vsa šolska mladina itd.).

Da samoplačevalci mogoče včasih preveč varčujejo z zdravljenjem (ali pa da jih zavarovanci zlorablajo) kaže tudi to, da zavarovanci (ki jih je torej malo več kot polovico — 55 odstotkov) dvignejo 73 odstotkov vseh izdanih receptov. Vrednost zdravil na teh receptih pa je 96 odstotkov, kar pomeni, da se je za ostali, nezavarovani del prebivalstva (45 odstotkov) izdalo samo 14 odstotkov zdravil.

Kakor pravijo posamezni člani Sveta za zdravstvo, ki imajo že pripravljene nekatere predloge za razpravo komisije, sta v tem dva problema. Prvi bi bil, kako najti sredstva za zdravljenje kmečkega prebivalstva, drugi problem pa je zaradi pomanjkanja potrebnih sredstev. Menijo, da bi moralni sprva skušali nuditi pomoč vsaj za najpotrebnejše zdravljenje v bolnišnicah, v takih primerih namreč, kjer gre za resne bolezni, v primerih ko to zdravljenje stane po 10 ali lahko tudi 20.000 din, kar je včasih za malega kmeta res velik izdelek.

V zadnjih letih so samoplačevalci imeli v bolnišnicah Slovenije približno 200.000 oskrbnih dni. Da bi pa lahko nudili pomoč v vseh najpotrebnejših primerih bolezni, računajo, da bi morali povečati število oskrbnih dni za samoplačevalce na 450.000. Skupno bi bilo zato potrebnih približno 300 milijonov din letno. Nekateri menijo, da bi mogle prevzeti del teh stroškov kmetijske delovne zdruge, ki imajo vključeno v svoje članstvo skoraj celotno kmečko prebivalstvo. Del zavarovalnice bi mogoče lahko prispevale same zdruge, drugi del pa bi morali plačevati zavarovanci. Ali naj bo to prispevek na osnovi zemljišča, števila družinskih članov in podobno, o tem bodo še razpravljali. Skupni prispevek za vsakega zavarovanca za potrebno oskrbo v bolnišnicah bi moral biti približno 500 din letno.

Drugi problem, kako najti sredstva za sprejem kmečkega prebivalstva v socialno zavarovanje, je najtežji. Bolnišnice so namreč že sedaj polno zasedene. Skušali bodo skrajšati dobo zdravljenja. Tako se prve zamisli nekaterih članov komisije glede bolniškega zavarovanja kmečkega prebivalstva, Razprava in predlogi, zlasti pa sklepi Izvršnega sveta o tem problemu, bodo zanimali vse kmečko prebivalstvo Slovenije, ki bo, kakor je upati, kmalu deloma organizirane zdravniške pomoči, ki mu jo bo nudila naša socialna zakonodaja.

podjetja. Mesto direktorja mora javno razpisati posebna komisija, ki jo imenuje okrajni ljudski odbor in v kateri mora biti (poleg zastopnikov strokovnih organizacij), ki ustrezajo vrsti podjetja) zastopnik z eno tretjino članov delavski svet podjetja. Ta komisija odloča na podlagi uspeha razpisa o imenovanju direktorja, odločno o imenovanju pa izda okrajni ljudski odbor, ki ima pravico sam imenovati direktorja, če razpisa ne uspe. Za velika in pomembna podjetja določi to komisijo zvezni oziroma republiški izvršni svet. 8 posebnih predpisov bo določena kvalifikacija direktorja glede strokovne izobrazbe in prakse. Drugo vodilno in strokovno osebo imenuje upravni odbor prav tako na podlagi razpisa. Direktor je odgovoren za izvajanje veljavnih predpisov in ima pravico zadržati vsak sklep upravnega odbora ali delavskega sveta, če misli, da nasprotuje predpisom oziroma opozarja na to. O tem mora obvestiti ljudski odbor oziroma pristojno inspekcijo.

ODSTAVITEV DIREKTORJA
Odstavitev direktorja predlaga ljudskemu odboru delavski svet, pristojna inspekcija pa tedaj, kadar se direktor ne ravna po predpisih ali podjetje ne more izpolnjevati svojih obveznosti do skupnosti. Delavski svet lahko predlaga odstavevitev direktorja tudi, če ni dosežen dohodek, če bilo objektivno mogoče doseči ali pa če je prišlo do večjih poslovnih izgub zaradi nesposobnosti ali malomarnosti direktorja. O predlogu za odstavevitev direktorja odloča komisija ljudskega odbora (pri večjih podjetjih komisija republiškega ali zveznega izvršnega sveta). Če komisija odloči, da je predlog neutemeljen, da pa nadaljevanje poslovanje podjetja ne bi bilo pravilno zaradi spora med direktorjem in delavskim svetom, lahko ljudski odbor razpusti delavski svet in razpiše nove volitve. Če pa tudi novi delavski svet vztraja pri predlogu za odstavevitev, mora ljudski odbor (pri večjih podjetjih izvršni svet) izdati odločbo o odstavitvi direktorja ali pa odrediti pristojno upravo. Zoper odločbo ljudskega odbora ima podjetje pravico pritožbe na republiški zbor proizvajalcev.

Berite in naročajte
"Ljudsko pravico-Borbo!"

F. K.

Mariborske sindikalne podružnice pred obnim zboru

V razgovoru s tov. Ivanom Gorjupom, predsednikom Mestnega sindikalnega sveta v Mariboru, smo zvedeli, da se sindikalne podružnice mariborskih podjetij dobro pripravljajo na obne zbornice. Za osnovo jim služijo sklepi III. kongresa sindikatov Slovenije in pismo III. plenarnega zasedanja CK ZKJ. Z mnogo večjo resnostjo in odgovornostjo obravnavajo gospodarske uredbe in si prizadevajo po glabljati socialistično demokracijo v podjetjih, tako da bodo obni zbori na dostojni politični višini, obenem pa vsebinska prelomnica načina dela v delovnih kolektivih. Z vso resnostjo se pripravljajo tudi zato, ker se zavedajo odgovornosti in naporov družbenogospodarskih nalog, kjer morajo sindikalne podružnice kot usmerjevalci delavske politike imeti velik delež za solidno reševanje gospodarskih vprašanj bodočih komun.

S pripravami na obne zbornice v Mariboru začeli že decembra lani, ko so si prizadevali v podjetjih vplivati na pravočasno izvršitev letnih planov in zaključnih bilanc. Razpravljali pa so tudi o predlogu družbenega plana Maribora za leto 1954, o čemer

bo v teh dneh v Mariboru več predavanj.

Sedaj imajo v podjetjih predvolilne seštanke in zborovanja o političnih in gospodarskih vprašanjih. Za obne zbornice pripravljajo izčrpana poročila, ki bodo nekaj prerez njihovega delovanja in razvoja političnih sil v preteklem letu. V posameznih panogah kot v tekstilni ter kovinski industriji in drugih pa bodo upoštevali tudi, koliko so sindikalne podružnice delale po navodilih in sklepih svojih kongresov.

Ta mesec bodo imeli obni zbor v tovarni kovinskih konstrukcij "Metalna", v glavnem pa bodo obni zbori februarja. Volili bodo neposredno in opustili delegatski način izbiranja kandidatov za obni zbor. V novih upravne odbore predvidevajo predane, politično zavedane in delovne tovariše, ki bodo razumeli osnovno nalogo sindikatov pri poglabljanju delavskega samopopravljanja in bodo razen opravljanja vzgojnih nalog znali tudi prepričati ljudi, da je večja proizvodnja osnova za vsesplošno izboljšanje življenjske ravni delovnega človeka.

V Ptuj bo jeseni gospodarska razstava

V Ptuj sta bili doslej dve uspešni gospodarski razstavi, tretjo pa načrtujejo prirediti leta septembra. Le-to bodo izpopolnili, tako da ne bo odražala samo dosežanj napredka gospodarstva, temveč tudi nadaljnji razvoj, zlasti kmetijskega ptujskega okraja. Svet za gospodarstvo je že imenoval pripravljajni odbor, ki je na prvem posvetovalnem menili, da je najprimernejše razdeliti razstavo na obrtno-industrijski del, na kmetijsko ter na kulturno-prosvetno dejavnost. Razen prirejanja raznih prosvetnih in športnih sporedov, bodo na razstavi prikazali tudi zgodovinski razvoj kulture v posameznih obdobjih.

Občinski sveti in koniije naj delujejo v soglasju z ljudskim odborom

Ob izvolitvi novih svetov LOMO Jesenice

V četrtlet popoldne je bila 17. redna seja Mestnega ljudskega odbora Jesenice, katere so se razen mestnih odborovnikov udeležili tudi trije odborniki OLO Radovljica ter poslanec zbora proizvajalcev Zveze ljudske skupščine tov. Franc Arh.

Kot prva in najvažnejša točka dnevnega reda so bile volitve novih Svetov mestnega ljudskega odbora, ki jim je potekala enoletna mandatna doba.

Člani bivših svetov so dobili razrešnico s pripombo, da nekateri izmed njih niso bili delavni in zato so izgubili zaupanje ljudstva, nekateri pa zaradi prezaoplenosti v svojem rednem poklicu niso mogli zadovoljivo opravljati dolžnosti, medtem ko je ostalim članom treba izreči vse priznanje. Le-ti so bili na predlog predsednika mestne občine tov. Maksa Dolinarja ponovno in soglasno izvoljeni.

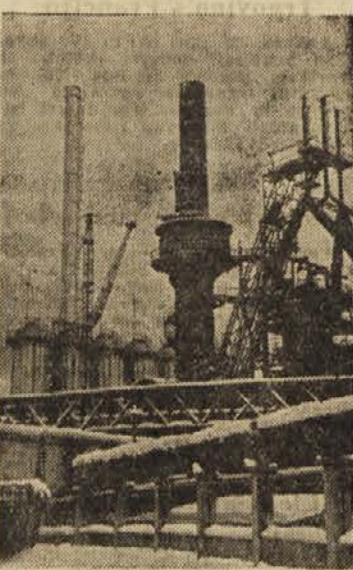
V razpravi o delu starih in nalogah novih Svetov so prišle na dan zelo zanimive stvari in bo treba napake, ki so se doslej dogajale, v bodoče odpraviti. Na kratko povedano, marsikdaj ni bilo prave povezave med celotnim ljudskim odborom in posameznimi sveti ter komisijami in obratno. Tako je Mestni ljudski odbor često izdal razne odločbe in v odloke brez predhodnega posvetovalja s prizadetimi svetovi, pa tudi posamezni sveti so odločali o stvareh, ne da bi jih odobrili celotni ljudski odbor. Zato bo v bodoče potrebna boljša povezava in tesnejše sodelovanje med ljudskim odborom in posameznimi sveti in komisijami.

Piranska ladjedelnica v bodočnosti

Nekateri strokovnjaki koprškega okraja izdelujejo načrt za preureditev piranske ladjedelnice v obrat, ki bi izdeloval v pretežni večini železne ladje. Piranska ladjedelnica izdeluje namreč sedaj samo lesene konstrukcije. Tako preusmeritev bi seveda zahtevala več sto milijonov din investicij in je možna samo v večletni perspektivi. Za izdelovanje železnih konstrukcij bi piranska ladjedelnica potrebovala tudi več sto novih delavcev in strokovnjakov.

Ko bo obširni načrt tukajšnjih strokovnjakov gotov, ga bodo predložili v proučitev Izvršnemu svetu LR Slovenije.

meznimi sveti in komisijami. Sveti naj bi imeli več samostojnosti v delu, seveda pa bo njihove odločitve moral končno

Jesenjska železnica pozimi

veljavno potrditi celotni ljudski odbor.

Razen navedene najbolj grobe napake, ki očitno kaže na marsikatero protizakonitost, odnosno samovoljno odločbo posameznih svetov in komisij oziroma ljudskega odbora v minulemu letu, pa so nekateri odborniki grešili tudi drugače. Tako je marsikdo izgubil izpred oči potrebe celotnega mesta in mu je zamrl čut dolžnosti do vse naše skupnosti, ker se je predvsem »brigal in gnale le za »svojo« volilno enoto, ali pa še celo za ozek krog sorodnikov, prijateljev in znancev. Kaj takega se v bodoče res ne bo smelo več dogajati.

Zaradi izboljšanja dela in odgovornosti pred ljudstvom bi bilo le dobro, da bi mestni ljudski odbor izdelal čimprej nekaj poslovnih oziroma načrt bodočega dela. Tek načrt dela je nujen prav zaradi medsebojne povezanosti vseh članov odbora.

Na seji so razpravljali še o slabostih nekaterih gostinskih obratov, o vodarini, o stanovanjskem problemu, o uporabi zemljišč za gradbene namene, o ledarni, o pašništvu, končno pa so potrdili predlog prebivalcev Sv. Križa, da se njihova vas preimenuje v Planino nad Golico.

PODJETJA V GRADNJI

Prvi korak k ustanovitvi novega podjetja je po uredbi akt o ustanovitvi, ki ga izda oziroma sprejme ustanovitelj — bodisi državni organ, ali gospodarska, zadruga in družbena organizacija oziroma skupina državljanov (kako ustanovljajo podjetja družbene organizacije bo urejeno s posebnimi predpisi, za skupine državljanov pa velja, da ne morejo ustanovljati podjetij a področja trgovine oziroma izmenjave). Akt o ustanovitvi mora med drugim vsebovati vsilno osnovnih in stalnih obratnih sredstev, imo direktorja, njegova pooblastila, organ za nadzorstvo, način plačevanja delavcev do konstituiranja (po tarifnem pravilniku ali po predpisih o plačah pri državnih organih) ter rok, v katerem se mora podjetje konstituirati. Ta akt je treba vpisati v register gospodarskih podjetij, ki ga po novih predpisih vodi okrajna sodišča. Z vpisom postane podjetje že pravna oseba glede na te predpise morajo vsi državni organi, ki organizacije, ki grade nova podjetja, ustanoviti v dveh mesecih podjetja namesto dosedanjih investitorskih skupin. Važna je zlasti tudi odločba, da mora ustanovitelj preiskrbi novemu podjetju ne le osnovna sredstva, marveč tudi stalna obratna sredstva v naravi, govorini s kreditom ali poročitvom.

DELAVSKO UPRAVLJANJE IN PRAVILA PODJETJA ORGANOV SAMOPRAVLJANJA
Podjetje v gradnji po pravilu nima organov samopravljanja. Preden pa začne s delom v svoji glavni dejavnosti, se mora konstituirati. Pri tem se podjetje izloči delovnemu kolektivu z izvolitvijo organov delavske samoprave. Hkrati je treba sprejeti pravila in tarifni pravilnik. Še prej pa mora ljudski odbor izdati dovoljenje za konstituiranje na podlagi poročila komisije, ki temelji na izpolnjeni vsi tehnični, higieni in sanitarni pogoji za začetek dela.

Uredba točno določa, kaj vse morajo vsebovati pravila, kar velja tudi za že obstoječa podjetja, ki morajo svoja pravila prilagoditi v šestih mesecih določbam nove uredbe. Važno so zlasti tiste obvezne določbe pravil, ki se nanašajo na delavsko upravljanje oziroma na razmerje pristojnosti med posameznimi organi delavske uprave, kar je danes v podjetjih pogosto predmet spora. Tako morajo pravila vsebovati med drugim določbe o pravicah in dolžnostih delavskega sveta in rokih sešatjanja, o pravicah in dolžnostih upravnega odbora, o načinu sprejemanja sklepov in izvajanja sklepov, o pravicah in dolžnostih izvršnega odbora, o razmerju podjetja do obratov in poslovnih enot, nadalje o pravicah za izvajanje odločb o delovnih razmerjih, o razporedu na delovna mesta in premeščenju v okviru podjetja, o dopustih, varstvu pri delu, materialni odgovornosti, pravicah do pritožbe itd. Seveda morajo

NOVE DOLOČBE GLEDE OZNACBE FIRM

Izvajanje uredbe bo zahtevalo tudi spremembo marsikateri firme. Firma mora imeti oznako, ki kaže glavno dejavnost podjetja, lahko tudi ime kraja, ne sme pa biti v firmi ime živil ali ljudi, če ni to s posebnimi predpisi dovoljeno. Da se odpravijo pogoste težave zaradi enakih firm, določa uredba, da ne sme biti pod isto firmo vpisanih v register več podjetij iste gospodarske dejavnosti. Podjetje, ki je prej prišlo določeno firmo, lahko zahteva spremembo iste firme sorodnega podjetja na področju drugega okrožnega sodišča, če ima to drugo podjetje od tega posebno korist. Oznake »državne«, »okrajne«, »mestne«, »republiške«, ali »zvezne«, pa tudi državni grb in podobni znaki, se morajo izbrisati iz firme, razen če je krajevni običaj, da je v firmi označba »mestne« (n. pr. Mestna kavarana).

DIREKTOR SE POSTAVLJA Z RAZPISOM

Naposled se še kaže nove določbe, ki se nanašajo na direktorja

OBDOBJENI ZARADI NEDOPUSTNE TRGOVINE

Pred okrajnim sodiščem v Kranju se je nedavno znašla čedna družbica, kar sedem ljudi, ki so se morali zagovarjati zaradi prodajanja raznega blaga in predmetov. Pravzaprav sta bila glavna pobudnika tega ne-socialističnega početja Ana Omahnen in Alojz Svovljak iz Kranja, ki sta pri tem naredila ugodno kupčijo. — Omahnova je v kratkem obdobju zaslužila 200.000 din, Svovljak pa nad 100.000 din čednega dohodka. Alojz Svovljak je nakupoval v coni B razno blago, ki ga je potem po višjih cenah prodal Omahnovi. Le-ta pa jih je potem nosila v komisijah trgovino. Razen tega je Omahnova kupovala tudi od drugih še razni tekstili, vžigalnice, aharini itd., kar vse je spravljala po isti poti z velikim dohodom. — Promet. Omahna pa so poimenovali Ana Gantar, Ivana Trobec, Marija Jenko in Julka Okorega medtem ko je Marija Trobec prodala celo nekaj ukradenih flanelo iz Tiskanine.

Van obtožnica družbeni, ki se je bavila z nedovoljenim trgovanjem, državljuje blaga in osebnim okoliščinam, je priznala svojo krivdo izgovarjajo so, da so jih teške družinske razmere prisilile k tomu. So-

dišče je delno upoštevalo to okolnost in je obsodilo Ana Omahnen na 6 mesecev zapore, Alojzija Svovljaka na 3 mesecev zapore, Ana Gantar in Ivano Trobec na mesec dni zapore, ostali trije obtožniki so dobili manjše kazni. S to obtožbo je okrajno sodišče v Kranju dalo poudarka, da težavne družinske razmere posameznikov ne morejo biti vzrok in opravičilo za takšna kazniva dejanja.

Konec januarja bo v Murski Soboti redna letna konferenca organizacije Ljudske mladine Slovenije v Prekmurju. Letni sestanki so končali v vseh osnovnih organizacijah, razen v Krogu, Mladino Murske Sobotne na okrajni konferenci zastopalo 40 delegatov.

V Beltinčih traja že dva meseca tečaj za kmečko mladino, ki ga obiskuje 25 deklet. Na letnino dekleta soznajajo z zdravstvenimi in najrazličnejšimi drugimi vprašanji.

IZUD Ivan Cankar v Beltinčih se sedaj pripravlja na 105 obletnico smrti pesnika dr. Franca Prešerna. Nastopili bodo pevski zbor, tamburški zbor in godba na pihala.

„Sinji galeb“ slovenska povest v hrvaškem filmu

Roman Toneta Seliskarja »Bratovščina Sinjega galeba« je bil vsakokrat hvalečno gradivo tako za scenarista (Josip Barković, Branko Bauer) kot za režiserja — spet Branka Bauera. Morje, dobro, ljubljeno, muhasto morje, skupina smeilih, častiljubnih dečkov, toda mladih dečkov in potem takem tudi neizkušeni ter zato tudi plašni, saj so to predvsem otroci: dalje tihotapske ladje, a prav nič sentimentalni tihotapci, spopadi in trenja med njimi, vse to je dalo avtorju tega filma priložnost, da bi ustvaril trajnejši in tehtnejši film kot je njihov »Sinji galeb«. Vsekakor je dejanje tega filma dovolj zanimivo in preprosto, in potrebno bi bilo le nekaj več izkušeni glede obrtne plati filma, pa bi lahko s takimi igralci (dečke — dejanske glavne igralce — igrali mladi igralci — začetniki) ustvarili film, ki bi ga od začetka do kraja gledali z živim in nepretrganim zanimanjem. Režiserju Branku Bauerju se to ni popolnoma posrečilo.

Prizor iz jugoslovanskega filma »Sinji galeb«

mana in se izognil vsem učinkom in nadrobnostim, ki zahtevajo več študija in jih ni tako lahko izvesti. Ta njegova težnja je preveč poudarjena, zato je nedvomno zašel v drugo skrajnost ter čisto ločil »isto dejanje«, ki ga zahteva fabula, od vsega tistega bogastva zvokov in kretnj, ki jih nudi življenje in brez katerih tudi filmsko dejanje ne učinkuje filmsko. Takšna je večina zunanjskih na vasi, dalje na otočku z brlogom, pa tudi na ladji, čeprav so ti prizori najprepričljivejši in med njimi so nekateri tudi zelo uspešni (ko dečki ulove dežurne-

ga mornarja tihotapske ladje, kosilo, noč na ladji, zasidranje pred svetilnikom, večji del bitke za ladjo...).

Zlasti je treba poudariti, da so mladi igralci domala v celoti zadovoljili, med njimi pa najbolj mali Radovan Vučković (Tomica), ki je prepričljivo in živo tolmačil vlogo najmlajšega te bratovščine. Režiser B. Bauer je očitno vedel, da v avtoriteto delat z njimi in to je tudi obrodilo sadove. Tega pa ne moremo trdit tudi za njihove starejše tovariše. Med njimi je bil najboljši Antun Nalis kot vodja tihotapske tolpe, ki je bil zadržan v besedah in kretnjah in do kraja dosleden glede osnovne zamisli svojega lika.

Glasba Ivo Tijardovića se ni posrečeno zila s filmsko stvarino in je delno odgovorna, da so bili mnogi prizori prikazani z osiromašenim filmskim izrazom.

Pa vendar bo vzelo omenjenim slabostim (ki so precej razumljive in, lahko rečemo, opravičljive, če upoštevamo veliko število debutantov — režiser in mladi igralci) film »Sinji galeb« vsekakor našel svoje gledalce, predvsem vrstnike glavnih igralcev — dečke. Kvalitete, ki jih je Branko Bauer pokazal pri ustvarjanju svojega prvega filma, ga uvrščajo med filmske delavce, na katere lahko naša filmska proizvodnja resno računa.

A. Stefanović

Filmska igralka May Zetterling

Nadaljevanje in konec članka »Slovenski film v letu 1953« bomo objavili v sobotni številki.

Se spominiate velikega filmskega ljubimca Rudolpha Valentina?

Pred 27. leti je zaradi različitja slepila umrl slavnj igravec nemškega filma, veliki ljubimec Rudolph Valentino, obževalce kinoobiskovalcev in še posebno ženskih src vsega sveta. Umrl je na vrhuncu svoje slave, brez tekmecev ter tako za večno obdržal naslov, ki so mu ga dali že za življenja — »Veliki ljubimec, najpriljubljenejši moški svetla«.

Rudolph Valentino je kot mnogi drugi zvezdniki sprožil pri filmski publiki nezadržan kult oboževanja, tisti kult, ki postaja včasih zaradi prevelike strastnosti posameznikov že prav smešen, včasih pa celo nevaren. Zaradi njegove smrti se je na primer umorilo večje število deklet, ki so jih našli mrtno v njegovo fotografijo zmečkano v stisnjenih rokah.

Kmalu po njegovi smrti so izdelali film »Veliki ljubimec« — legendo o življenju tega velikega osvajača ženskih src, kateremu se je pred leti pridružil romantični film v barvah »Valentino«, izdelek družbe Columbia, v katerem so ponovno oživel Valentinoov lik, v želji, da bi se tudi mlajši rod seznanil z njim. Toda kje najti primernega igralca za vlogo Valentina? To vprašanje je dolgo mučilo ustvarjalce tega filma, dokler niso po daljšem iskanju odkrili malo znanega Anthonija Dexterja, za katerega pravijo, da je presenetljivo podoben Valentino. Toda manjkal mu je tist, s katerim je nekdo Valentino omamljal številne gledalce. Kljub vsem pomanjkljivostim Dexterja, kakor tudi filma, je imel ta velik uspeh.

Upajmo, da bomo tudi v naših kinematografih videli ta biografski film, ob katerem bodo starejši ljubitelji filma obujali spomine, mlajši — katerim so njegovi filmi kot so n. pr. »Sejke«, »Sejke sine« in »Strije jezdec Apokalipse« povsem neznan — pa se bodo seznanili z življenjem popularnega filmskega igralca.

Anthony Dexter v biografskem filmu »Valentino«

Juanhoe BLESČEC FILM PO SCOTTOVEM ROMANU

Milijonski veselejši — delo, ustvarjeno z velikimi zvezdniki, kupi dolarjev in še obširnejšo reklamo — posnet v barvah s stotinami in stotinami statisti, po znanh biblijskih zgodbah ali pustolovskih, romantičnih romanah, je vedno imel očiten krog ljubiteljev in obhodovalcev, ki so krepko povrnili preračunljivim producentom vložen denar. Vsa ta veda imajo za ustvarjalce to prednost, da v večini primerov doživijo uspeh, gledalci pa v zameno nudijo prepričljivo sliko sveta, ki živi v domišljiji milijonov bralcev, kljub temu, da le redki od teh velikih filmov dosega tudi umetniško vrednost.

Eden takih filmov je tudi »Juanhoe«, s katerim je družba M-G-M začela filmsko sezono v letu 1952 in ki je zastopal ZDA poleg ostalih filmov na festivalu v Benetkah; posnet po priljubljenemu romanu Walterja Scotta, romantični tragediji polni junaka, zatiranega Saksonec proti Normanom, nežnih, anemičnih gospic in krvavih turnirjev, z velikim, znanim zvezdnikom Robertom Taylorjem

(Juanhoe), Georgeom Sandersom (De Bois-Guilbert), Joan Fontaine (Lady Rowena), Elizabeth Taylor (Rebecca) in drugimi, narejen s prav očitno željo, da se v okoliščini srednjeveških turnirjev prikaže ljubezenska drama — je ostal »Juanhoe« na ravni podobnih spektaklov, spretno ustvarjeno filmsko delo, ki s svojo romantiko, bliskom in sijajem Scottovih junakov. Anglijo XII. stoletja in ameriškim tehničarjem zadovoljil in prepriča gledalce z majhnimi umetniškimi zahtevami, željnimi le zabave.

Né da bi se spuščali v podrobnejše primerjanje Scottovega romana s filmom, moramo omeniti, da je scenarist Aeneas Mac Kenzie ne glede na original in zgodovinsko točnost, spremenil vrsto dogajanj in likov, poenostavil celotno zgodbo in jo strnil v delo z obilico akcij, režiser Richard Thorpe pa je znal — z izkušnostjo obrtnika, ki je v šestih letih posnel 72 westernov, 25 celovečernih filmov ostalih vrst in še lepo število kratkih filmov — slikovito prenesti na platno to modernizirano romantiko angleških gradov. o-m-

Joan Fontaine (Lady Rowena) v filmu »Juanhoe«

mišnih figur — druga seže v psihološko dramo in na gledališki bulvar. Med takimi stvaritvami, resda raznorodnimi po stilnem, pa vseskozi rodinimi po psihološkem koloritu, bi lahko iz raznorodnih igralskih obdobij Vide Juvanove vrstili drugo ob drugo petero življenjskih poročanj: Sonjo iz »Zločina in kazni« (1932-33), Ljubo Zverjevo iz »Skvarkinovega« (1937-38), Marjo iz »Zen na Niskavurju« (1938-39), Sofjo Aleksandrovo iz »Strika Vanje« (1939-40) in Lindo iz Millerjeve »Smrti trgovskega potnika« (1952-53). Vse to dokladike in ženske usode iz malega sveta, kakor so že različne po svojem družbenem in individualnem poreku in v svojem melodramatičnem ali komedijskem zaključku, razodevajo eno skupno značilnost: vse so oblikovane z nenavadnim čutom za dramaturško enovitost in hkrati so vseskozi prežete z ljubeznivim sočutjem za trpinčeno človeško kroturo.

Mimo pritrdilnih poročil o svojih prvih nastopih je doživljala Vida Juvanova zelo pogosto močno delujočo mnenja kritikov celo glede svojih dognanj igralskih stvaritev. O Sonji v »Zločinu in kazni« beremo tri zapise, med katerimi si dva docela nasprotujeta. Govorci: »Med ženskimi vlogami je večja le nesrečna žrtve Sonja, ki ji daje gospa Vida Juvanova vso ginitivo nežnost in dobrotost.« Jos Kozak: »Vida Juvanova se je s Sonjo trudila, pa je ostala medla in neizrazita. Na odrju je izginito Sonjino življenje in je ostal le torzo,

ki je služil ideji. Ni čuda, da igralka ni mogla rešiti tako problematične vloge.« Ti dve nasprotni mnenji malone mehanočno spaja France Koblar: »Sonja gospe Juvanove izraža mnogo toplote, iskrenega trpljenja in se ob Kraljevi igri tudi močno dvigne, vendar v splošnem ne kaže tiste mere, po kateri je krojena prava Sonja. Njen veliki prizor z Razkolnikovim ji dela vendarle vso čast. Negativne ali vsaj dvoumne ocene, zlasti če se razhajajo ob človeški tehnosti ali netehnosti učinkovito oblikovanih značajev, pogosto bolj ponazarjajo igralske prednosti in slabosti kakor pa vseskozi prihrjevalni opisi docela neproblematičnih, zato pa tudi očitno uspešnih vlog. Tako je tudi s Sonjo. Vsekakor spada ta podoba med dognane stvaritve Vide Juvanove, vendar hkrati razodeva tudi vsa protislovja njene stvarilnosti: kakor se v tem značaju učinkovito spajajo prvine ljudske igre, ki izdajajo ganjotje, s prvimi akademskimi oblikovanj, ki opredeljujejo dramaturško dognanost tega lika, tako sijajo vendar ponekod med prizori drobne, komaj zaznavne psihološke razpoke, kadar prekriva prirojena in pridobljena igralska rutina etični vzgon upodobitvenega značaja.

Podobna ikonografija shakespearejskih podob Vide Juvanove bo našla samo do leta 1945-46 trinajst manjših in večjih portretov: Macduffov sinček v »Macbethu«, igralka in Ofelija v »Hamletu«, Margareta v »Hrupu«, Bianca v »Ukrojeni trgovačnici«, Julija v »Romeu in Juliji«, Lucijana v »Komediji zmešnjav«, Spak in Hor-

mijska v »Snu kresne noči«, Nerissa v »Benetškem trgovcu«, Irida v »Viharju«, Mamilius in Pavlina v »Zimski pravljici«. Med temi stvaritvami, iz katerih izstopata s svojo učinkovitostjo predvsem Ofelija in Julija, sta vendarle najbolj živi dve: prva je Spak, vseskozi tvorba razgubane domišljije, in Pavlina, vseskozi premočrtan, v razumnosti, dobroti, spravičnosti izražen ženski značaj — monumentalna podoba, po človeški tehnosti, po mimični preprostosti, po dikelonalni dognanosti, po oblikovalni enovitosti prava klasična mojstrska vloga slovenske igralske umetnosti.

Drugo repertoarno področje, kjer Vida Juvanova mimo Mire Danilove skorajda nima vrstnice, ki bi lahko s njo tekmovala v nezmotljivi igralski prisrčnosti, v domiselni etični dognanosti, v virtuozni lahkotnosti verzificirane konverzacije — to je Molliere, Teh ženskih podob ni veliko, so pa izbrane. V svoji mladosti je z uspehom upodabljala ljubimki Elizjo iz »Skupnba« in Marijano v »Tartuffu«, začela pa je že tedaj oblikovati preloze, ki so v njenih zrelih letih pridobile zgledno veljavo: prva je bila Madelon v »Preeizah« (1923-24), bolj dekorativna, kakor pa karakter na podoba, drugi dva sta Arminda v »Učeni ženskah« (1946-47) in Arsinoo v »Ljudomrzniku« (1950-51).

Ob pregledu tridesetletnega dela se ji je Talija znova smehljala: Ja net Spence v Huxleyjevo »Glocondin« smehljajna je taka vloga, da lahko sprosti vse registre njene molgičene igralske domiselnosti.

OB JUBILEJU VIDE JUVANOVE

Jutri, v petek, dne 22. januarja, bo v ljubljanskem opernem gledališču proslavila dramska igralka Vida Juvanova tridesetletnico svojega igralskega delovanja v Huxleyevi drami »Glocondin nasmehe«, ki bo ta večer doživela svojo slovensko premiero. Objavljamo odlomek iz jubilejnega članka, ki ga je o Vidi Juvanovi napisal Filip Kalan.

Vida Juvanova se je rodila 17. junija 1905 v Ljubljani. Po rednem šolanju je leta 1923-24 obiskovala tečaj Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani in dobila v vseh glavnih predmetih prve dobre ocene. Svoj prvi angažman je podpisala pravzaprav že prej — v Subotici v sezoni 1922-23. Naslednjo sezono je doživela svoj debut v Pregljevem »Azazetu« in postala članica naše Drame, v kateri je odigrala dolgo vrsto vlog.

»Če stoji to nežno in pohlevno dekle na odrju in gleda plašno in tako začudeno v ta božji svet, kakor da bi nikakor ne moglo verjeti, da je vse prav tako, kakor je in niti za dobro besedič drugič: če se kar brez odpora izroči svoji usodi in tem ljudem skoraj nič ne zameri, ko ji prizadevajo same hude, hude reči; če se njen mali užaljeni srček zapre in čisto tiho, neslišno zaplaka vase — potem je ta uboga osamljena dušica zmogla ganiti tudi trsa in nedostopnejša srcem.«

Tako Ciril Debevec o eni prvih doganih vlog Vide Juvanove, o Hodi Ekdalovi iz Ibsenove »Divje ručke« za sezono 1927-28 (Nasi igralci, 31).

»Nastop gospičine Vide je brez zaleta h kakemu visokemu slogu, tako opisuje France Koblar drugo vlogo tega leta, Vidino prvo Ofelijo, »skromna domača stvaritev, iskrena in prepričljiva. Njena tragika je slopa poslušnost očetu, ni pa bila še splošno ženska. To ni še velik uspeh, a hvaležni ji moramo biti, da se je upala brez nesarčne nestrnosti vlogi kakor skromno lučko preko odrja. Prizor z Luertom je bil resnično ljubezniv in v četrtem dejanju je učinkovala z mirno, a globoko zarezano zunanjo oznako.«

O tretji vidni vlogi tega časa, o Juliji, ki jo je igrala leta 1928-29 v alternaciji z Mihailo Sarichevo, pa poroča Božidar Borko takole: »Gospičina Vida, ki je nastopila pri repriji kot Julija, je dala v svojih vlogi mnogo tiste nalivne ljubeznivosti in zaljubljenosti trmoglavosti, ki dela iz te vloge za vse čase bleščeči primer ljubimke; bila je graciozna v trenutku sreče in dostojna, čeprav ne tako življena, v trenutkih žalosti in smrti.«

taka so, kakor da ne gre za tri dekleta iz Ibsena in Shakespeara, pač pa da skušajo v nemanjnih zadregi opredeljevati prosjono prikazen iz Andersenove pravljice. Ta nežljivostka prosjono, narejena iz neprebu-

jene ženskosti in prirojene teatralike, se je uveljavila tudi v prvih otroških figurah iz Shakespeareovega sveta: takla sta mlada princesa v »Zimski pravljici« in »Macbethu«, Mamilius in Macduffov sinček, Linija teh figur se nadaljuje v dve smeti: ona gre v otroško igro, kjer si je Vida Juvanova do svojih zrelih let ohranila neakaljeno veselje za prikazovanje bodisi ganljivih, bodisi groteskno ko-

mišnih figur — druga seže v psihološko dramo in na gledališki bulvar.

Med takimi stvaritvami, resda raznorodnimi po stilnem, pa vseskozi rodinimi po psihološkem koloritu, bi lahko iz raznorodnih igralskih obdobij Vide Juvanove vrstili drugo ob drugo petero življenjskih poročanj: Sonjo iz »Zločina in kazni« (1932-33), Ljubo Zverjevo iz »Skvarkinovega« (1937-38), Marjo iz »Zen na Niskavurju« (1938-39), Sofjo Aleksandrovo iz »Strika Vanje« (1939-40) in Lindo iz Millerjeve »Smrti trgovskega potnika« (1952-53). Vse to dokladike in ženske usode iz malega sveta, kakor so že različne po svojem družbenem in individualnem poreku in v svojem melodramatičnem ali komedijskem zaključku, razodevajo eno skupno značilnost: vse so oblikovane z nenavadnim čutom za dramaturško enovitost in hkrati so vseskozi prežete z ljubeznivim sočutjem za trpinčeno človeško kroturo.

Mimo pritrdilnih poročil o svojih prvih nastopih je doživljala Vida Juvanova zelo pogosto močno delujočo mnenja kritikov celo glede svojih dognanj igralskih stvaritev. O Sonji v »Zločinu in kazni« beremo tri zapise, med katerimi si dva docela nasprotujeta. Govorci: »Med ženskimi vlogami je večja le nesrečna žrtve Sonja, ki ji daje gospa Vida Juvanova vso ginitivo nežnost in dobrotost.« Jos Kozak: »Vida Juvanova se je s Sonjo trudila, pa je ostala medla in neizrazita. Na odrju je izginito Sonjino življenje in je ostal le torzo,

Za boljše gospodarjenje z zemljo in gozdovi

Kataster prikazuje v korist gozdov in pašnikov več obdelovalne zemlje, kot je — Malomarno gospodarjenje prinaša škodo splošnemu ljudskemu premoženju

Na sejah Okrajnega ljudskega odbora v Kranju so že večkrat razpravljali o stanju kmetijstva in gozdarstva, zdaj pa, ko se bliža novo zasedanje, so v posebni brošuri zbrali vse gradivo za razpravo, kako izboljšati kmetijstvo in gozdarstvo v kranjskem okraju. V brošuri je podrobna analiza vseh panog kmetijstva in gozdarstva in nakazani so vsi problemi, s katerimi se bodo ukvarjali odborniki na bodočem zasedanju. Iz vsega tega se vidi odločna volja OLO Kranj, da hoče v tem letu posvetiti vso pozornost tem važnim vprašanjem. V pripravi na novo sejo OLO je bilo minuli teden posvetovanje z vsemi predsedniki občinskih ljudskih odborov okraja Kranj, ki so se ga udeležili vsi, izvenšči predstavnik iz Žirov.

Podpredsednik okraja tov. Horjak, ki je vodil to posvetovanje, je predsednike občin podrobno seznanil s kmetijsko in gozdarsko problematiko okraja. Med drugim je s statističnimi podatki nakazal veliko razliko med katastrskimi in dejanskimi podatki. Obdelovalne zemlje ima okraj po katastru 31.368 ha, v resnici je je dejansko za nad 10.000 ha manj. Ta primanjkljaj pa gre v glavnem v korist gozdov, katerih površina se je povečala za 4782 ha, in nerodovitne površine, ki je porasla za 1366 ha. Na privatno kmetijsko gospodarstvo odpade povprečno 3,45 ha zemlje. V okraju je 5034 takih gospodarstev in dajejo na tržišču komaj dobro polovico svoje kmetijske proizvodnje. Razen tega je v kranjskem okraju 35 kmetijskih posestev socialističnega sektorja.

V goriškem okraju bodo razširili zdravstveno službo

Da bi se izboljšala zdravstvena služba, so v goriškem okraju povečali število zdravniških rajonov, ki jih je sedaj skupno 18. Vsa mesta sicer še niso zasedena, predvideno pa je, da bodo postopoma dobili potrebno število zdravnikov. V kratkem bodo imeli tudi okrajnega zdravnika.

V Novi Gorici bodo letos začeli graditi polikliniko, kjer bo tudi potrebnih več zdravnikov. Šest mladih zdravnikov, ki bodo tu nastopili službo, je sedaj na specializaciji in jih štipendira OLO Gorica.

Vipavski gasilci preprečili več ko za milijon škode

V nedeljo je imelo prostovoljno gasilsko društvo v Vipavi redni občni zbor. Iz poročil je bilo razvidno, da je društvo lani dobro delalo in da upravičeno sodi med najboljše gasilske društva goriškega okraja, saj so člani društva sodelovali pri gašenju 8 požarov in s požrtvovalnim delom preprečili gospodarsko škodo nad milijon din.

Do Dneva republike lanskega leta so dogradili 15 m visok stolp

Vipavski gasilci izvajajo vaje na prostotoječih lestvah

pri gasilskem domu in opravili 1216 ur prostovoljnega dela, na Dan republike pa so svečano razvili prapor.

Prostovoljno gasilsko društvo Vipava ima 66 članov, mladinsko desetino in pionirje. Lani je opravilo izpit za izprašane gasilske 18 članov, 8 mladincev in 4 mladinke. Prostovoljno gasilsko društvo Vipava tesno sodeluje z organizacijo PLZ Vipava in je uspešno izvedlo več vaj. Ker je društvo staro in ima precej izkušenj, pomaga tudi soslednjim gasilskim društvom v Podnanosu in Vrhopolju; središnju mu je tudi odstopilo ročno bregalno in nekaj opreme.

ki upravljajo 615,5 ha obdelovalne zemlje splošno ljudskega premoženja. Statistika pa izkazuje še 276 ha obdelovalne zemlje več, ki so jo občine po večini dale v najem privatnikom. Tako je občinski ljudski odbor Mavčice oddal celotno 30 ha veliko ekonomijo v zakup trem zasebnikom za 2000 din letne zakupnine; Občina v Zireh pa je precej zemlje dala v najem gasilskemu društvu, ki jo je potem prodalo zasebniku in ta naprej drugemu. Takšno malomarno upravljanje z zemljo splošno ljudskega premoženja povzroča veliko škodo skupnosti, zato je nujno, vse to odpraviti. S tem so se udeleženci posvetovanja strinjali in so predlagali, naj bi o vsem tem sklepal OLO Kranj na bodočem zasedanju.

Od celotne površine kranjskega okraja, ki znaša 113.647 ha, je

Preveč uslužbencev sili v naravna zdravilišča na račun Zavoda za socialno zavarovanje

Leta 1952 se je v ljutomerskem okraju zdravilo 16% ljudi več na račun socialnega zavarovanja ko prej

Leta 1952, ko so prošnje za zdravljenje v naravnih zdraviliščih reševali administrativno in centralistično, je bilo v ljutomerskem okraju odobrenih 82 zdravljenj zavarovancev zavoda za socialno zavarovanje in njihovim svojem Nekateri izmed njih pa niso bili zdravljenja potrebni, zato bi se število lahko zmanjšalo. Upoštevajoč to dejstvo je Zavod za socialno zavarovanje predvidel za lansko leto le 60 zdravljenj v naravnih zdraviliščih. Število predlogov je naraslo pretirano visoko na 132. Odobrenih je bilo le 93, izdatki za zdravljenje pa so porasli od predvidenih 593.000 din na več kot 1.200.000 din.

Zavod za socialno zavarovanje je dolžan skrbeti za zdravljenje vseh bolnih zavarovancev. Tega ne oporekajo zavarovanci niti upravni odbor v ljutomerskem okraju. Pregled predlogov pa kaže, da niso bili vsi nujni. Previsoko je bilo število predlogov za uslužbence, ki je doseglo kar 39% vseh, čeprav uslužbenci ne predstavljajo niti tretjino vseh

Za izpolnitev še vedno pomankljive opreme in orodja je občinski ljudski odbor Vipave prispeval društvu 110.000 din, okrajna gasilska zveza Gorica pa 200.000 din, 175 m cevi in precej opreme. Razen tega so društvu pomagala tudi lesno industrijsko podjetje iz Ajdovščine, Vinarska zadruga, Kmetijska zadruga in Remontno podjetje iz Vipave. Letos nameravajo nabaviti novo močnejšo motorno brizgal-

gozdne površine 66.188 ha ali 58%, kar pomeni, da je kranjski okraj med najbolj gozdnatimi površinami v LRS. Iz vsega tega izhaja, da je treba gozdom poveljati vso možno skrb, posebno še ker jih je 22% preko mere izčrpanih in čakajo na pogozditev. Okrajni ljudski odbor namerava oddati v najem KZ tudi manjše površine gozda, ki jih zdaj upravlja gozdna uprava. Posebno kritično stanje pa je v pašništvu, ki bi jih moralo biti 14.548 ha po katastru, pa jih je le še 9565 ha, ker so zaraščeni. Pašnike, ki jih upravlja občinski ljudski odbor preko KZ izkoriščajo v glavnem prejšnji pašni upravitelci brez posebnih dajatev, to je pa v veliko škodo splošnemu ljudskemu premoženju.

Predsedniki občinskih ljudskih odborov so se končno pomenili tudi o volitvah novih svetov in njih pododborov, katerim je potekla mandatna doba in jih bo treba na novo izvoliti.

zavarovancev. Izmed predlaganih pa je bilo delavcev le 25%, čeprav mnogi delajo v mnogo težjih pogojih kot uslužbenci.

Takšno stanje je siliло upravni odbor in skupščino Zavoda za socialno zavarovanje, da so pri presoji potreb zdravljenja v naravnih zdraviliščih ocenjevali predloge za uslužbence mnogo strožje kot ostale. Nekateri, katerih predlogi so bili zavrnjeni, so se pritožili. Njihove pritožbe pa je zavrnila tudi višja zdravniška komisija, kar je potrdilo pravilno ravnanje upravnega odbora.

Podatki iz drugih okrajev in iz vse Slovenije potrjujejo, da je lani bilo poslanih preveč zavarovancev iz ljutomerskega okraja na zdravljenje v naravna zdravilišča, če računamo približno enake pogoje in možnosti obolenj. Povprečno število zdravljenj v naravnih zdraviliščih na račun zavoda za socialno zavarovanje se je lansko leto v Sloveniji občutno znižalo, medtem pa je v ljutomerskem okraju poraslo za 16%. To pomeni, da je pri presoji predlogov bilo še vedno premalo strogo; kajti nemogoče je, da bi prav v ljutomerskem okraju bile najslabše zdravstvene razmere. Zato bo treba letos bolj natančno ocenjevati in preverjati potrebe. Pri tem pa lahko mnogo pomagajo prav zdravniki.

Sindikalna podružnica administrativnih uslužbencev na Jesenicah je med najdelavnejšimi

Gornjo trditve je potrdil občni zbor navedene sindikalne podružnice, ki je bil pred dnevi, priznanje pa ji je izrekel tudi navzoči predsednik Mestnega sindikalnega sveta tov. Janez Verdnic. Podružnica šteje približno 70 članov in jo sestavljajo uslužbenci državne uprave (LOMO Jesenice), okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, okrajne posredovalnice za delo, okrajne obrtne zbornice, mestnega komiteja ZKJ in SZDL, mestne knjižnice, mestnega sindikalnega sveta ter uslužbeni podružnice Slovenskega poročevalca in Borbe. Rezultati dela podružnice v minulem letu so v glavnem zadovoljivi. Podružnica je ustanovila tudi stalni pevski zbor, ki šteje približno 20 članov. Na 75 pevskih vajah so nastupili 20 narodnih in umetniških pesmi, s katerimi so nastopali z uspehom v Kranjski gori, Podkorenju, Martuljku, na Dovjem, Hrušici, na Jesenicah in na Javorniku. S svojo pesmijo pa so razveselili tudi bolnike v jesenjski bolnišnici. V okviru kulturnega dela so priredili skupni izlet v ljubljansko Opero in na jesenjski zagrebški velesejem ter Gorenjski sejem v Kranju. Podružnica je organizirala tudi strojeplani tečaj.

Na obnem zboru so med drugim sklenili, da bo podružnica v bodoče še bolj skrbela za strokovni, politični in kulturni nivo svojega članstva.

Krvodajalcem v Mariboru bodo za poštvalnost uprizarili kulturno prireditev

Letošnjega leta bodo krvodajalci Maribora obhajali obletnico svojega humanega dela in jim v ta namen nameravajo uprizariti večjo prireditev, na kateri jih bodo tudi nagradili. MLO bo v ta namen prispeval 150.000 dinarjev, nekaj bo prispevala tudi Splošna bolnišnica in Socialno zavarovanje. Razveseljevo je dejstvo, da imajo v Mariboru kar 590 ljudi, ki redno oddajajo kri v človekoljubne namene.

Pred dnevi je nekdo vplnil v trgovino kmetijske zadruge na Kranji. Vlomilec je ponoril predri steno z druznega doma in tako prišel v prodajalno, iz katere je odnesel 30.000 dinarjev.

Vozači »Rallyja Monte Carlo« vozili skozi Ljubljano

Dvanajst vozačev na zadnji kontrolni postaji v Jugoslaviji — Prve kazenske točke — Utrujenost tekmovalcev — Avtomobili, ki so vozili skozi Ljubljano, privozijo v Monte Carlo drevi

Ljubljana, 20. jan. Danes dopoldne okrog 10. ure so prispeli v Ljubljano vozači velike mednarodne ocenjevalne dirke »Rally Monte Carlo«, ki so startali v Atenah. Na kontrolno postajo, ki je bila na Cankarjevi cesti pred Opero, jih je privozilo 12, med njimi tudi naša dva tekmovalca Vukovič in Malerič. Tekmovalci so bili precej utrujeni. Vsi vozači so prišli v Ljubljano v določenem času in brez kazenskih točk. Na kontrolni postaji v Ljubljani, ki je bila peti in zadnja kontrolna postaja v Jugoslaviji, so se vsi tekmovalci okrepčali in takoj nadaljevali pot proti jugoslovansko-italijanski meji.

Vsi vozači, ki so startali v Atenah, bodo prispeli v Monte Carlo jutri okrog 22. ure.

V Ljubljano je privozilo 12 tekmovalcev, in sicer: 3 Angleži, 3 Francozi, 6 Grkov in 1 Jugoslovane. Po izjavah nekaterih tekmovalcev so vozili do Novega mesta v strnjeni skupini. V Novo mesto je najprej privozil Anglež Sterling Moss, takoj za njim sta skozi »dolenjski metropolit« vozila naša dva tekmovalca Dušan Malerič in Milivoj Vukovič. Od Novega mesta dalje sta tempo vožnje pospešila, tako da sta prišla na kontrolno postajo v Ljubljano z dvema minutama naskoka pred Angležem.

Beograd, 20. jan. Sinoči je okrog tisoč ljudi na Terazijah potrpelijo čakalo na pogurme udeležence najtežjega zimskega avtomobilskega tekmovalca »Rallyja Monte Carlo«.

Končno so prispeli. Najprej je privozil Anglež Sterling Moss. Vse je presenetil. Zasel je namreč in tako privozil po povsem drugi ulici, kot so ga pričakovali. Končno so se gledalci in funkcionarji vendarle ovedli in pozdravili tri vozače v avtomobilu. Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

možakar, nizke postave s smučarsko kapo na glavi in sploh oblečen tako, kot da se je odpravil na smučanje, ne pa na težavni avtomobilski rally. Mlad je še. Kakih 23 ali 24 let ima. Za seboj pa ima tudi velike zmage.

S kontrolne postaje »Rallyja Monte Carlo« v Ljubljani: Največja gneča je bila okrog avtomobila števil 3, v katerem sta na številna vprašanja odgovarjala naša tekmovalca: Milivoj Vukovič in Dušan Malerič

Velja za najboljšega angleškega vozača.

Obšli smo ga z vprašanji. Z našim odgovorom: »Ne bi odšel na pot, če se ne bi nadojli prvega mesta. Na poti smo imeli veliko preglav. Toda organizacija je dokaj dobra. Drago mi je, ker se ceste večinoma očistijo, saj se gotovo spominjate, da se na poti v Atene nisem mogel prebiti po vseh cestah in sem moral sedeti na vlak«.

Seveda pa je bil naš državni pr-

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

Med njimi je bil tudi Moss, veder

vak Milivoj Vukovič v središču pozornosti. S svozračem Dušanom Maleričem je prispel osem minut za Mossem. Vzdorščeni Beograščani so hoteli proti njemu, ga dobesedno izveliki iz avtomobila in celo nadojiti se pohitela za njim v restavracijo »Atena«.

Na Vukovičevem obrazu se je kazala utrujenost. Zato je bil tudi bolj skopih besed. Izjavil je le, da je težko, teže kot lani. Lani so vozili po asfaltu. Šlo je, čeprav je bil zale denel. Zdaj pa: led in slabo očiščene ceste. Jama pri jami.

S kontrolne postaje »Rallyja Monte Carlo« v Ljubljani: Največja gneča je bila okrog avtomobila števil 3, v katerem sta na številna vprašanja odgovarjala naša tekmovalca: Milivoj Vukovič in Dušan Malerič

Velja za najboljšega angleškega vozača.

Obšli smo ga z vprašanji. Z našim odgovorom: »Ne bi odšel na pot, če se ne bi nadojli prvega mesta. Na poti smo imeli veliko preglav. Toda organizacija je dokaj dobra. Drago mi je,

Arabci morajo preživljati 300 princev

Novi kralj Saudove Arabije ima 52 otrok, njegov oče pa jih je imel 140

Prvi zunanjepolitični ukrep Saudove Arabije pod novim vladarjem Saudom Ibnom Abdulom Azizom je bil storjen proti koncu lanskega leta. Brat novega kralja, prestolonaslednik in zunanji minister Faisal je uradno zaprosil ZDA za posredovanje v sporu z Veliko Britanijo za oazo Buraimi. Vtem ko lahko rečemo, da je posredovanje Washingtona v sporu med Egiptom in Veliko Britanijo zaradi umika angleških čet s področja Sueskega prekopa odpovedalo, so se začele ZDA

Toda angleške čete so blokirale vse dohode, da bi arabski vojak od nikoder ne mogli dobiti hrane. Ceta Arabcev pod vodstvom Turki Ibn Utaišana pa je ostala v Buraimi in prebivalci oaze so jim bili naklonjeni. Tako so bili Angleži naposled primorani skleniti premirje, da se položaj ne bi še bolj zaostрил. Saudova Arabija hoče pregnati Angleže tudi s tega področja južnovzhodne Arabije.

Kralju Saudu so že kot 13-letnemu dečku zaupali poslan-

arabski kralj ima baje toliko otrok, kolikor let je star, namreč 52. Njegov oče pa je imel 40 sinov in 100 hčera. In vsa ta družina princev in princes živijo tako razkošno, da spominja njihovo življenje na orientalsko pravljico. Letos bodo zapravili v naslednjem letu kar 40 milijard. Toliko znaša proračun kraljevskega doma. Dohodke bodo črpali predvsem iz petrolejskih vrelcev. Vzdrževati je treba 325 princev in drugih moških članov Saudove dinastije. Njihovih žen, priležnic in streljajev pa je kakih 10.000.

Že za rajnega kralja so izdatke za njegov dom in dvor nekoliko znižali. Ibn Saud je odredil, da morajo člani njegovega vladarskega doma plačevati carino od vsega, kar dobivajo iz tujine. Djegov sin se zdalec ne uživa tolikšnega ugleda in tudi nima tolikšne moči, kakor jo je imel oče. Moral se bo šele uveljaviti, če se bo znal in mogel. Oče je bil zelo strog in če ni šlo drugače, je pustil svoje neposlušne otroke tudi javno bičati. Zeni angleškega vicekonzula Ousmana, ki ga je v prepiru zabodel eden njegovih sinov, je Ibn Saud ponudil glavo bojevitelja sina, ki naj bi jo nataknil na kol poleg konzularnega poslopja. Konzulova vdova pa je rajši vzela 25.000 funtsterlingov odškodnine. Princ je glavo sicer rešil, moral pa je v zapor.

Razmerje med kraljem Saudom in njegovim bratom Faisalom, ki je bil določen za prestolonaslednika, je bilo predmet mnogih spekulacij. Kako se bosta pomenila med seboj, še ni znano. Faisal vodi zunanje ministrstvo, Saud pa se ukvarja predvsem s notranjo politiko. Saudova Arabija potrebuje predvsem več železnice. Leta 1951 zgrajeno železnico od pristanišča Damman ob Perzijskem zalivu do glavnega mesta Er Riyada bodo podaljšali do romarskega pristanišča Džida ob Rdečem morju. Najbrž bodo obnovili tudi železnico med Damaskom in Medino, ki je bila že med prvo svetovno vojno razdejana.

Novi kralj je podedoval po očetu navdušenje za železnice. Ibn Saud je videl v železnici

važnejši element napredka, kakor v avtomobilizmu. Američani so mu morali malone proti svoji volji zgraditi železnico Damman — Er Riyad. Stroški so znašali kakih 50 milij. dolarjev. Američani sami pravijo, da je ta železnica zdaj »torišče najhujših tujesega železniškega prometa na svetu«. Vlak se zmeraj ustavi, kadar je čas molitve. Potniki sami določajo vozni red, vojaški pa morajo noč in dan železnico in njene naprave stražiti, da domačini električnih vlakov ne spremenijo v beduinske šotore. Strojovodje so bivši gonjači velblodov.

Največji globus izdelujejo

V Babsonovem inštitutu v Welsleyu izdelujejo globus, ki bo tehtal 2,5 tone, v premeru pa bo meril 28 čevljev. Na njem bo zelo mnogo podrobnosti zemeljske površine, uporabljali ga bodo v vojaških namene. Pogajal ga bo motor, obseval pa posebno močne žarnice.

Nad 100 žrtev snežnih plazov

Pod snegom zasute ljudi so reševali tudi s helikopterji

V planinah večkrat zapade mnogo snega. Burja ga ponekod nakopiči tako, da se ne more dolgo obdržati. Gore se otrsajo — snežnih zametov bodi s plazovi ali ledeniki, ko začne sneg kopneti in ko v mrzlih nočeh dobiva tenko ledeno skorjo. Snežni plazovi napravijo večkrat ogromno škodo. Pri nas gorska naselja v glavnem niso tako ogrožena, kakor v izrazito alpskih deželah, kjer ni skoraj zime, da ne bi snežni plazovi zahtevali človeških žrtev.

Straža opazuje premikanje snega v Alpah

Snežni plazovi nastanejo nekako tako, kakor kepe ali grude snega, ki se vale s streh. Na vrhu se premakne kepica snega, začne se valiti in njena prostornina hitro narašča. V planinah so plazovi včasih ogromni, da rušijo pred seboj vse, kar dosežejo, da odnašajo cele gozdove in hiše. Zadržuje ga, v skalah kje skoči planinski zajec ali gams, pa se začne sneg izpod njega valiti v dolino. Večkrat zadostuje tudi strel iz lovske puške ali pritisk vetra. Snežni plazovi drve včasih v dolino s hitrostjo 180 m v sekundi. Izpod njih lete na vse strani ostanki podrth hiš in dreves. Na prelazu Gemi blizu Berna v Švici so leta 1895 leteli izpod velikanskega snežnega plazula deli živalskih in človeških teles, ko suho listje v vetru. Ljudje vedo za pota, po katerih drve snežni plazovi v doline, in zato tam ne grade hiš. Včasih pa ubere snežni plas nepričakovano pot in v takih primerih se navadno pripete večje nesreče.

Človek se brani snežnih plazov pasivno in aktivno. V Alpah že od nekdaj uporabljajo pasivno obrambo, kar dokazujejo ostanki zaščitnih zidov, zgrajenih že v 16. stoletju. Zidovi zadržujejo sneg, da se ne začne valiti v dolino. V novejšem času grade snegolome v obliki trikotnikov. Tako odvrnejo snežne plazove od človeških naselij in gozdov. Tudi gozdovi lahko zaščitijo človeka pred plazovi, če jim niso izpostavljeni tako, da sneg drevesa podere in odnese. Namen aktivne zaščite je preprečiti kopičenje snega. Brž ko zapade mnogo snega, ponekod snežne zamete razbijajo z razstrelivom, pa tudi s topovskimi in minometalskimi granatami. V Švici imajo organizirano državno službo za zaščito pred snežnimi plazovi, ki ima na razpolago lastne topove.

Švicarji imajo že od leta 1881

strokovnjake, ki vsako zimo opazujejo snežne zamete visoko v gorah in takoj opozore pristojne oblasti, brž ko nastane le najmanjša nevarnost, da bi se začel sneg valiti v doline. Blizu Davosa imajo inštitut za proučevanje snega. Inštitut ima štiri laboratorije. V njem znanstveniki proučujejo plastičnost, gostoto in vezljivost snega pri raznih temperaturah. Proučevanje snežnih pod mikroskopom kaže, da nastajajo med naglo kristalizacijo v zraku drobne čipkaste zvezdice in iglice. Počasna kristalizacija pa daje masivne snežinke v obliki kratkih stolpčev.

Prav te dni tuji, zlasti avstrijski časniki obširno poročajo o žrtvah in škodi letošnjih snežnih plazov. Število človeških žrtev je v Vorarlbergu naraslo na 100, 20 ljudi pa še pogrešajo. Tudi na Štajerskem so snežni plazovi zahtevali dve človeški žrtvi. Vseh človeških žrtev je bilo v Avstriji 110. Reševanja so se udeleževali tudi helikopterji. Pilot nekega ameriškega helikopterja je po vrnitvi s poleta pripovedoval o velikih težavah. Spustiti se je moral na močno nagnjeno gorsko planoto, ki je obsegala komaj 10 kvadratnih metrov. Piloti švicarskih helikopterjev so rešili več nevarno poškodovanih ljudi.

Tuberkuloza pojema

Po drugi svetovni vojni je umrljivost za tuberkulozo padla na polovico. To je posledica novih metod zdravljenja in preventivnih ukrepov. Tako ugotavlja poročilo svetovne zdravstvene organizacije OZN. V 21 deželah je zahtevala ta bolezen 450.000 žrtev manj kakor v predvojni letih. Od leta 1950 je umrljivost za tuberkulozo padla za 15%. Uspehi zdravljenja so pri ženskah večji kakor pri moških. Pri starejših ljudeh je tuberkuloza težje zdraviti kakor pri mlajših. Posebno je padlo število žrtev tuberkuloze med otroki.

Za nazadovanje števila žrtev te zavratne bolezni se je treba po mnenju svetovne zdravstvene organizacije zahvaliti predvsem pravočasni diagnozi, torej zdravnikom, ki s čedalje večjim uspehom delajo na tem področju.

Potniško reaktivno letalo stmoglavilo v morje

V njem je bilo 30 potnikov in 5 članov posadke

V nedeljo teden je posadka nekega italijanskega hidroplana sporočila, da je opazila na razburkanem morju pred otokom Elbo ogroditelja letala in več človeških trupel. Pozneje se je pokazalo, da gre za angleško reaktivno potniško letalo »Comet«, ki je proti poldnevni blizu mesta Capoliveri stmoglavilo v morje. Tja je takoj odplovalo več motornih ribiških čolnov in nekaj ladij italijanske mornarice. Iz morja so potegnili samo 15 trupel, med njimi trupli neke deset let stare deklice in deset let starega dečka. V letalu je bilo 30 potnikov in pet članov posadke. Med potniki je bilo deset otrok. Večina otrok se je vračala s počitnic v Anglijo. Med žrtvami je tudi znani publicist Chester Wilmet, ki je zaslovel s svojo knjigo »Boj za Evropo«, izdano v maju 1952. Wilmet, doma iz Avstralije, je bil poročevalec Londonskega radia za Evropo in bližnji vzhod, hkrati pa urednik za strateške zadeve pri londonskem »Observeru«.

Očividci pripovedujejo, da se je letalo v zraku razletelo. Pot-

niki in člani posadke so bili takoj mrtvi, še preden je letalo stmoglavilo v morje. To je že tretja velika nesreča, ki se je pripetila angleškemu letalom tipa »Comet«. Strokovnjaki že govorijo, da bo treba vprašanje reaktivnih letal za potniški promet temeljito proučiti.

ZA DOBRO VOLJO

»Kaj pa bereš, Miha?«
»Ah, gledam samo, če mi je bila sinočnja gledališka predstava všeč.«

Arabija: Vahabiti na pohodu

zanimati za drugo vprašanje na bližnjem vzhodu, namreč za Saudovo Arabijo in njene petrolejske vrelce.

Buraimi je velika oaza na meji med Saudovo Arabijo in piratsko obalo, ki jo smatra Velika Britanija za svoj protektorat. Avgusta 1952 se je pojavilo v Buraimi 40 arabskih vojakov, ki jih je londonski tisk primerjal s 40 roparji Ali Babe. Saudova Arabija je kratko in malo razglasila to področje za svoje.

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Ali je o zgodovini že bil predlog, da bi Trst postal avtonomna država? V katerem našem mestu so balkanske obrti najbolj ohranjene?

Ali lahko atomsko izžarjevanje uporabimo za sterilizacijo živil?

Kakšna legenda govori o ustanovitvi najmanjše republike na svetu?

Odgovori:

Sidney Sonnino, talisti, ki je bil pozneje tvorec londonskega pakta iz leta 1915, je leta 1881 pisal o Trstu takole: »Trst je najnaravnejša pripravnica za trgovino vsega avstrijskega področja. Njegovo prebivalstvo je mešano, kakor vse prebivalstvo na meji. Zahleva po vrtitvi Trsta kot pravica bi bila pretiravanje na rodnoznostnega načela. Razen tega pa Trst za našo obrambo bi pomenil nikakršne stvarne koristi. Nasprotno pa je Trst Italijanska zemlja in pomeni izpolnitev naše ohranbe...«. Za predlog Trsta kot avtonomne države je leta 1904 italijanski nacionalistično desno drugo pisal in govoril o Trstu, kakor pisajo in govorijo zdaj njihovi potomci.

Prizren je mesto, v katerem so se najbolj ohranile stare balkanske obrti. Najznamenitejši obrti so: strojarstva, zlatarska, pušarska, usnjarstva, kotlarska, podkovarska, sedlarska, jermenarska in krojaška. Ko so se srednjeveška srbska država razvetovala, Prizren ni bil samo njeno politično središče, marveč tudi glavno središče trgovine in obrti. Zanimivi so razlogi, zakaj se je ohranila prizrenska obrt do naših dni. Prizrenske obrti so predvsem zelo stare. Mesto je ostalo oddaljeno od cest in vplivov, ki prihajajo po njih, njegovi prebivalci pripadajo patriarhalni kulturi in živijo po starom.

Atomsko izžarjevanje visoke energije — žarki gama in X — omogočajo sterilizirati hrano na hladno, ki je lahko tudi industrijsko zanimiva. Strokovnjaki pa so s preiskovanjem sterilizacije mleka in mlečnih izdelkov ugotovili, da ti žarki sicer uničijo vsebnost bakterij, hkrati pa nekatere vitamine. Nasprotno pa je v živilih visoke temperature, potrebnih za najnovejši sterilizaciji mleka — pa sterilizaciji, odporon proti atomski sterilizaciji.

Najmanjša republika na svetu je država San Marino v Italiji. Meri 64 km² in ima samo 15.000 prebivalcev. Legenda pripoveduje, da je to državo ustanovil v 4. stoletju karolinški vojak Raba. Po smrti pri boju za razgaljanje na svetnika San Marina. Njegove kosti še zdaj hranijo v novi cerkvi, zgrajeni v minulemu stoletju v glavnem mestu te državo.

Podganam so le prišli do živega

Za podgane je dicumarol strup, za človeka pa zdravilo

Podganja nadlega je znana že več tisoč let. In zmeraj so se ljudje podgan po pravici bali. V ZDA so ugotovili, da je podgan tam kakih 150 milijonov. Torej približno toliko, kolikor ima ta dežela prebivalcev. Podgane uničijo na leto toliko žit, kolikor jih pridelajo kakih 200.000 farmerjev. Razen tega pa prenašajo mnoge nalezljive bolezni, med njimi pegavico, infekcijsko tropično mrzlico, zlasti pa razne kužne bolezni, ki so nastajale v prejšnjih stoletjih.

Nj pretirana trditve, da se človek že tisočletja bori s podgano, za premoč v svetu. Ze stari indijski napisi poročajo o receptih za zatiranje teh nevarnih glodalcev in ljudje so uporabili že najrazličnejša sredstva da bi jih zatrli, toda vse je bilo zaman. Od-

tiste hrane ne dotaknejo. In kakor da so se med seboj domnile, podobne hrane na vsem področju, kjer žive pozneje nikoli več niti ne povojajo.

Vtem ko je znanost spoznala to opreznost podgan, so odkrili raziskovalci novo sredstvo, s ka-

lom nj zadovoljil. Krave, njihovo kri in deteljo je prepustil kmetijskemu kemiku dr. Linku. Leta je dognal, da kri mrtve krave ni bila sesedena in da nobeno sredstvo ni pomagalo, da bi se sesedla. V detelji je morala biti neka snov, ki je to preprečevala. Sest let pozneje je dr. Link pod mikroskopom opazil nekaj drobnih kristalčkov, tako imenovani cumarin, ki daje sladki detelji značilni vonj in okus. Z gnetjem se ta snov spremeni v dicumarol, snov, ki preprečuje, da bi se kri sesedla. Ameriški strokovnjak je raziskave nadaljeval. Končno je dobil za čajno žličko, čistega dicumarola. Sele tedaj je lahko ugotovil njegovo kemijsko sestavo in naposled se mu je posrečilo izdelati sintetični dicumarol.

Tako je dobilo zdravstvo učinkovito zdravilo. Ameriški zdravniki so ugotovili, da lahko dicumarol prepreči celo pljučno embolijo, sesedanje krvi v pljučih po operaciji.

Spet je minilo nekaj let. Leta 1948 pa je šinila Angležu O'Connoru v glavo misel, da bi uporabil to sredstvo za podganji strup. Američani, med njimi spet dr. Link, ki je nazval to sredstvo »spojina 42«, so ugotovili, da preneso podgane večje količine dicumarola, da pa poginejo, če ga dobivajo več dni zapored v neznanjih količinah. Podgane polagoma podležejo notranji krvavitvi. Tako je naposled človek tudi podgane ugnal v krog.

Zdaj uporabljajo ta podganji strup v treh oblikah. Švicarski laboratorij je l. 1949 izdelal razpršilno sredstvo, ki obliči na podganji koži. Ker so podgane same po sebi snažne živali, svoj dlako pogosto z lizanjem čistijo in tako požro tudi strup. Hkrati jim ga nastavljajo v obliki vab in končno v obliki kristalčkov, pomešanih z vodo. Človeku ta strup ne škoduje. Dvoboj med človekom in podgano je torej prišel v novo fazo.

Kanadska podgana

povedala so celo najmočnejša kemična sredstva naše dobe. Proti podganam se bore ljudje z različnimi strupenimi preparati. Vsi učinkujejo dobro, podgane na mestu poginejo, toda čudno je, da jih pogine zmeraj le nekaj večina pa ostane živa.

Kemiki so bili pametni, podgane pa še pametnejše. To je ugotovil dr. Steiniger, ki je podgane dolga leta opazoval. Svojo hišo in dvorišče je obidal z visokim zidom in na tem prostoru je ugotovil, da žive podgane zmeraj v večjih tropih in da jih navadno vedno vodi stara močna odporna in izkušana samica, ki se zna dokopati do položaja kraljice. Če najdejo podgane kje hrano, pošlje njihova kraljica naprej mlado podgano, da hrano pokusi. Če je zastrupljena in če pogine, se seveda druge podgane

terim so podganam vendarle prišli do živega. Razvod tega trupa pa ima dolgo zgodovino. Začelo se je v neki viharji noči februarja 1933, ko se je farmer E. Carlson s kmečkim vozom peljal dobrih 100 km daleč v poljedelsko preizkuševalnico v Wisconsin. Na vozu je imel naloženo mrtvo kravo. V dveh posodah za mleko pa njeno kri. Peljal je tudi v sveženj pokvarjene detelje. Doma na farmi so ležale še štiri mrtve krave. Podlegle so isti skrivnostni močni notranji krvavitvi, ki je nastala, ko so se najdele detelje. Strokovnjaki v Wisconsinu niso izvedeli nič novega, ker so tako imenovano deteljno bolezen opazovali in posajili že v drugih primerih. Farmerju so takoj povedali, da detelja ni bila dovolj suha.

Carlson pa se z tem obvesti-

VAŽNI NASLOVI
V LJUBLJANI

Reševalna postaja. Zaiska 25 tel. 22-444
Zdravstvena dežurna služba. Miklošičeva 20 tel. 23-081
Notranja uprava. Prešernova ul. 1 tel. 21-10 in 21-200 Dežurni za prometne nesreče tel. 20-683
Gasilski milica. Krekov trg. tel. 23-555
Elektrarna Magistrat tel. 22-121
Plinarna Resljeva 28 tel. 20-555
Vodovod. Krekov trg 10, 20-554
Železniška postaja. Trg OF, tel. 20-708
Avtobusna postaja. Masarykova tel. 23-088
Hotel »Union« Miklošičeva 1, tel. 20-570
Mestni avtoakci. Slomškova 6 tel. 21-576
Mestna hranilnica Ljubljanska Cesta ulica 7 - Tel. centrala 22-136 in 22-283, direktor tel. 21-894
Veleposlaništvo »NA MIA«: uprava sekretariata 22-663, komercialni oddelci 22-571, računovodstvo 23-059 centralna skladišča 22-565 poslovalnica pri »Posti« 21-008 poslovalnica pri »Trgovstvu« 23-321 poslovalnica »Pohlepno« 20-498
Trgovski podj. »Usnje«. Wolfova ul. 1/I, direktor 20-642 komercialni oddelci 22-384 gostinstveni oddelci za usnje Trubarjeva 41 22-281 detajlni poslovalnici: »Usnje« Trubarjeva 41 22-281 »Koža« Trubarjeva 46 22-038 gostinstveni oddelci za obutev Gradišče št. 10 tel. 20-517
Trgovski podjetje »Vojna«: tel. 22-562 prodajalnice: »Vojna« Nazorjeva 3 20-683 »Korotan« Celovška 11 22-683
Trgovski podjetje »Izbrana«. Wolfova ul. 1/I: uprava, direktor 23-521, komerc. oddelci 20-235 poslovalnice: »Perle« Miklošičeva 12 20-122 »Manona« Prešernov trg št. 3 21-572 »Moda« Nazorjeva 5 20-235 »Okras« Čopova 24 21-149 »Vrvarna« Trubarjeva ul. 31 20-441
Slovenija - Impek. trg. agencija za izvoz in uvoz - Beethovenova 14/I 23-915
Mestno prevoznico podjetje »Mepro«: uprava in delavnice tel. 21-392 Prometna pisarna - prevozi garaže tel. 20-623
Spedičila - Ljubljana, podjetje za tužemsko in mednarodne transporte uprava Titova 33, tel. 21-392 direktor 20-651, poslovna uprava Metelkova ul. št. 3 tel. 21-719 avtodispečnica tel. 21-690, avtogaraža, Središča L 23-290

Umri so v Ljubljani

Franja Pečnik, gospodinja. Pogreb danes, 21. jan. ob 14.30 na Zalah.
Ciril Muha, ključavničar. Pogreb danes, 21. jan. ob 15 na Zalah.

DNEVNE NOVICE

VSTOPNICE ZA NOVINARSKI PLES naj vsi tisti, ki so vabila že prejeli, dvignejo od danes 21. t. m. dalje med 3. in 6. uro popoldne v pisarni Novinarskega društva Slovenije, Ljubljana, Gosposka ulica 12. Kdor vabila pomotoma ali po naključju še ni prejel, naj ga reklamira. Telefon št. 22-215. Vse, ki se prireditve ne bodo udeležili, pa prosimo, naj nam vabila vrnejo.

NA NOVINARSKEM PLESU v soboto 30. januarja bodo poleg treh zabavnih orkestrorov sodelovali tudi operni pevci Sonja Dlakserjeva, Sonja Hočevarjeva, Rudolf Franci in Ljilka Korošec.

V nedeljo, 24. jan., bodo na Bledu skalalne tekme za »Jakopičev memorial«, in to ob 14. pop. Poleg pokalov bodo razdeljena tudi praktična darila. Prijave sprejemamo do sobote, dne 23. jan. 1954 do 18.

Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani bo začel z izdajo strokovnega mesečnika »Sodobno gospodinjstvo«. List bo obravnaval vsa vprašanja s področja družinskih in vseh gospodinjstev. Prav posebej zanimiv bo predelave predelil. Prijave za list pošljite na naslov: Zavod za napredek gospodinjstva, Ljubljana, Erjavčeva cesta 12. Naš telefon: 20-540. Osebnostne prijave istotam od 7-18. Po hitre s prijavi, da boste upoštevani že pri prvi številki. Letna naročnina 300 din.

Danes sveže morske ribe v ribarnici.

PREDAVANJA

V četrtek, dne 21. jan. 1954 bo ob 19. peto predavanje iz cikla: »O prirodi in ljudeh v tujih deželah«. O Japonski bo predaval kustos geografskega muzeja Vladimir Leban v prirodoslovni dvorani Univerze (vhod iz Gosposke ulice).

KONCERTI

Eleazar de Carvalho, najboljši brazilski dirigent, ki je že drugič z ogromnim uspehom gostoval v Beogradu, dirigira na V. izrednem koncertu Slovenske filharmonije v soboto, dne 23. jan. ob 20.15. - Spored: Wagner: Mojstri pevci nürnbergski; De Falla: El amor brujo; Guarnieri: Brasiliana; Čajkovski: IV. simfonija. - Vstopnice od 60-200 din v Filharmoniji.

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA

Cetrtek, 21. jan. ob 20: Hochwälder: »Javni točilec«. Abonma red K.
Petek, 22. jan. ob 20: Huxley: »Glocondin nasmeh«. Premiera. Proslava 30-letnice umetniškega delovanja Vide Juvanove v opernem gledališču. Izven.
Sobota, 23. jan. ob 20: Huxley: »Glocondin nasmeh«. Abonma red K.
Nedelja, 24. jan. ob 15: Golia: »Snežulica«. Izven in za podelitve.
ob 20: Huxley: »Glocondin nasmeh«. Izven in za podelitve.
Vida Juvanova slavi v petek, dne 22. jan. 30-letnico svojega umetniškega dela na gledališkem odru. Razen

kratkega razdobja v začetku je vsa leta ostala zvesta naši Drami ter ustvarila vrsto mojstrskih likov. Jubilej slavi v vlogi Janete v Huxleyevi drami »Glocondin nasmeh« v režiji Slavka Jana. Proslava bo v opernem gledališču. Začetek ob 20.

OPERA

Cetrtek, 21. jan. ob 19.30: Rossini: »Seviljski brivci«. Abonma red G.
Petek, 22. jan. ob 20: Huxley: »Glocondin nasmeh«. Premiera. Izven.
Proslava 30-letnice umetniškega delovanja Vide Juvanove. Dramska predstava.

Sobota, 23. jan. ob 19.30: Massenet: »Werther«. Gostovanje R. Francica. Abonma red C.
Nedelja, 24. jan. ob 15: Verdi: »Rigoletto«. Izven in za podelitve.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Cetrtek, 21. jan. ob 19.30: Skutca: »Trnjulica«, pravljica na igro.
Sobota, 23. jan. ob 20: Milčinski: »Cigan«, vesoljica. Izven.
Nedelja, 24. jan. ob 16: Skutca: »Trnjulica«, pravljica na igro, popoldanska predstava. Izven.
ob 20: Milčinski: »Cigan«, večerna predstava.
Vstopnice so v prodaji pri blagajni v Mestnem domu.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališča pasaja

Cetrtek, 20. jan. ob 20: J. B. Priestley: »Čas in Conwayev«. Red Cetrtek.
Vstopnice so tudi v prodaji. (Alan Polde Dežman).
Petek, 21. jan. ob 20: J. B. Priestley: »Čas in Conwayev«. Red Petek.
Vstopnice so tudi v prodaji. (Alan Polde Dežman).
Sobota, 22. jan. ob 20: Vilharjeva: »Sloj« - Večer v čitalnici. Izven.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakovski) trg
Petek, 22. jan. ob 17: Kuret: »Obuti maček«.
Sobota, 23. jan. ob 17: Taufer-Novy: »Mojca in živali«.
ob 20.30: Kuret: »Obuti maček«. Za odrasle.
Nedelja, 24. jan. ob 11: Kuret: »Obuti maček«.

Ročne lutke

Resljeva cesta 28

Cetrtek, 21. jan. ob 17: Karsch: »Težave Peteršiljkove mame«.

Nedelja, 24. jan. ob 17: Stemmler: »Carovni klubok«.

Prodaja vstopnic za vse predstave ob 11-12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaji in pol ure pred predstavo pri gledaliških blagajnah.

RADIO

Dnevni spored za četrtek, 21. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Dnevni spored za petek, 22. jan. 1954

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 do 6.20 Kam bomo šli na izlet - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kolektor - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Za gospodinjstvo - 7.25 Poročila - 12.00 Laha in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Poslovniki ljudske skupščine Slovenije - 13.15 Iz opernih baletov - 13.30 Sportno predavanje: O naših trenerjih - 14.00 Pesni in plesi naših narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Zabavne melodije - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Od melodije do melodije - 17.30 Oddaja za žene - 17.40 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.00 Uganite, kaj igramo! - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Radijska glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni simfonični koncert: Haydn: Koncert za trobento in orkester; Franz Schubert: Simfonija št. 2 v B-duru; Emil Adamič: Tri turkestanke ljubavne pesmi - 21.00 Duke Ellington, skladatelj, dirigent in pianist (s komentiranjem) - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Plesna glasba - sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55-23.00 Lahko noč. 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

Premiera
nemškega filma

Vabljuje
zvezde

TEDNIK

Predstave ob 16, 18 in 20. uri.

KINO »KOMUNA«

KINO »UNION«: Jugosl. film: »Sinji galeb«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO »SLOGA«: Amer. film: »Borec«. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO »SOCA«: Amer. film: »Asfaltna džungla«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20.
Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 10-11 in od 15 dalje.
KINO »TRIGLAV«: Amer. barv. film: »Smoky«. Tednik: Jugoslavija 53. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Danes zadnjikrat.

KINO »SISKA«: Amer. film: »Zena s trojnimi življenji«. Brez tednika. Predstave ob 15.30, 18 in 20.30.
CELJE: »UNION«: Amer. film: »Preobrat«. - »DOM«: Amer. barvna risanka: »Ostržek«.
BLED: Slovenski film: »Vesna«.
KAMNIK: Amer. film: »Tajni tovor«. JESENICE: »RADIO«: Amer. film: »Trinajsto pismo«. - »PLAVE«: »Ob veliki ločnici«.
KRANJ: »STORŽIČ«: Amer. barvni film: »Ivanhoe«.
PTUJ: Amer. film: »Smrt trgovskega potnika«.

MARIBORSKE VESTI

V. seja zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora Maribor bo v petek, dne 22. jan. ob 16 v sejni dvorani MLO Maribor, U